

ISSN 1736-6739
91771736673004

HARJU TELEV

Maakonnaleht aastast 1944

Loe ja kommenteeri www.harjuelu.ee

Nr 21 (1732) Reede 28. mai 2010

Hind 12 krooni

- Keilal uus vallavanem. LK 3
- Kaevandus vs keskkond. LK 3
- Omavalitsused pole rahul auditiga. LK 5

“Maapoiss pole ma kunagi olnud.”

HENDRIK SAL-SALLER, LK 7

Ristile rajatakse imikute surnuaed

■ Mittetulundusühing Vaikuse Lapsed rajab Padise valda Harju-Risti kiriku kõrvale Eesti esimese imikueas surnud laste surnuaia.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

EELK Risti kiriku õpetaja Annika Laatsi kinnitusele on rahupaik väike, umbes 48-ruutmeetri maalaad kirikuaias, kiriku kooriruumi vahetus läheduses.

“Rahupaik annab võimaluse panna maamulda lapse tuhk; tava- ehk kirstumatuste jaoks pole seal lihtsalt füüsiliselt ruumi. Samuti on rahupaik väga oluline koht neile, kel pole, keda mätta – kellel on vaid valusad mälestused ja lein, mis mõnikord ulatub aastate, lausa aastakümnete taha,” ütles Laats.

Inimesed toetavad

Surnuaia rajamine algab võimalikult pea ja loodetavasti juba sellel suvel.

“Seda siis, kui leiame rahaga toetajaid. Sisulise poole osas on toetajaid juba seni väga palju olnud, on lausa ootel peresid, kes tahaksid rahupaika tuua oma lapse põrmu. Neid, keda teema üht või teistpidi puudutab, on Eestimaal aga väga-väga palju,” kinnitab Laats.

Tema sõnul on annetus oodatud arvele 221048925078, annetuste saajaks tuleb märkida MTÜ Vaikuse Lapsed. Rahupaiga eelarve on 190 000 krooni.

Eestis ainus

Üks surnuaia osa saab olema mattklaasist valguskamber küünalde panekuks. Kambri kõrval saab seisma kivi, kus Doris Kareva luuleread: “Vaikuse laps, las valvab Su üle valguse vaim – rahu ja armastus.”

Kas taoline matusepaik on Eestis ainus? Laats rääkis, et Eestis on Vaikuse laste rahupaik tõesti ainulaadne. Lähim selline asub Riias Püha Alberti kiriku vahetus naabruses.

Harju-Risti kirik. Allar Viivik

Presidendipaariga poseerisid kõik õpilased ja õpetajad. Praegu ajab Pranglis tarkust taga 7 kohalikku ja 3 mandri last. Matti Aivar Lind

Presidendipaar käis esmakordselt Pranglis

■ Riigipea Toomas Hendrik Ilves ja esileedi Evelin Ilves veetsid teisipäeva Prangli saarel. Mitme tunni jooksul vaadati üle kõik saare nurgad, vaatamisväärsused ning loomulikult kohalik pisi keel kool.

Riina Kangur

Matti Aivar Lind

Kui president Ilves teisipäeva hommikul Prangli põhikooli jõudis, oli õpilastel parajasti soome keele tund lõppemas. “Hetken vain jotkut muistomme kestää...” kostus kooliõpetajalt õue.

Mälestuste kestmisest lauldi veel siis, kui president juba klasiuksest sisse astus.

Prantsuskeelne tervitus

Nii see elus on, mõned mälestused jäävad ja mõned kaovad meelest. Presidendi külaskäik väikesesse saarekooli kuulub kindlasti nende mälestuste hulka, mis igaveseks meelde jäävad.

Kuna väikeses Prangli põhi-

koolis õpetatakse kõva pranglimise kõrval ka mitmeid võõrkeeli, oli prantsuse keele õpetaja Riina Muljari õpilane Maria Isabelle valmistanud presidendi külaskäiguks ette laulu “A la claire fontaine”, mille ta soravalt ette kandis, ulatades laulu lõppedes proua Ilvesele üle kenad kevadlilled.

Prangli põhikool on põhiliselt poiste kool, tüdrukuid on seal oma haridust saamas vaid kaks.

Aga kes ütles, et poisid ei saa kena laulmisega hakkama? Nii tervitasidki Prangli koolipoisid presidenti oma mehiste hääletega merelaule esitades. Lauludele järgnes ainulaadne võimalus presidendile ka küsimusi esitada.

Peastarvutamine

Kooliõpilased tundsid huvi alates sellest, mis oli kunagi presidendi lemmikõppeaine koolis kuni selleni, millised on tema mõtted Eesti eurolaulu võitmise võimalustest.

Pärast küsimuste esitamist tutvustas Kuldar Klaasberg Prangli Põhikoolist alguse saa-

TEAVE

Presidendipaar Prangli

- President Ilves ja Evelin Ilves tutvusid koos saarevanema Valter Puuströmi ja Viimsi vallajuhtidega Kelnase uue sadama ja elektrijaamaga.
- Küllastati kooli, Laurentsiuse kirikut ja kalmistut, Taavi Linholmi kodutalu, Raivo Linholmi põllumajandustalu ning saare kahte muuseumi, rahvamaja ja raamatukogu. Samuti kohtuti saareelu edendajatega ja maitsti Maret Klaamase valmistatud värsket turska.
- “Poolteist tuhat saart on Eestile tõeliseks aardeks. Alla sajakonna püsielanikuga Prangli on hea näide, kuidas isegi Tallinna lähedal võib olla edukalt toimiv alternatiivne elukeskkond,” sõnas president Ilves.
- Ilves avaldas heameelt, et lõpuks ometi on lahenedas laevaühenduse probleem Prangliga, sest riik eraldab lähiaastail väikesaartega ühenduse pidamiseks mõeldud viie laeva ehitamiseks 340 miljonit krooni.

nud aja peale peastarvutamist ehk pranglimist, milles peetakse igal aastal nii üle-eestilisi kui ka rahvusvahelisi võistlusi.

Seejärel tegi president sissekande Prangli põhikooli külalisteraamatusse, mille järel kinkis Prangli põhikooli direktor Tiina

Piirisaar presidendipaarile oma raamatu “Rannarahva toidud” ja õpetaja Riina Muljari oma raamatu “Õnnelikud”. Ka presidendil oli Prangli põhikoolile kingitus üle anda ja nüüdsest kaunistab kooli saali suur presidendi raamatud foto.

Kadrin Pintson. Allar Viivik

Avati Laulasmaa kaugtöökeskus

■ Reedel avasid Keila vallajuhid ka ametlikult esimese Eesti kaugtöökeskuse. Laulasmaal tutvustati nii tööandjaid, tööhuvilisi ning ka võimalusi, mida keskus pakub.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Laulasmaa Kaugtöökeskus on esimene viieteistkümnest Eesti käivitatavast kaugtöökeskusest. See alustas tööd juba talvel, kui avamist tähistati reedel.

Kohalikul algatusel põhinevad kesused loovad maapiirkondadesse võimalusi töötada elukoha lähedal, kui tööandjad asuvad tömbkeskustes või ka väljaspool Eestit. Kesused aitavad kaasa kohalikele tööhõivele, ettevõtluse arengule, harriduse kättesaadavuse parandamisele ning külaelu elavdamisele.

Kuus kohta

Laulasmaa Kaugtöökeskuses on selle juhi Kadrin Pintsoni sõnul praegu kuus kaasasegelt sisustatud kaugtöökohta.

Kaugtöökeskuse ruumid sobivad hästi väikefirma paindliku kasutusega kontoriks või telefoni- ja veebiteenindust pakkuvate ettevõtete töötajate töökohaks. “Juuksuri, poemüüja või taksojuhi tööd siin kahjuks teha ei saa,” rääkis Pintson.

Olemas ka lastehoid

Laulasmaa keskus pakub ka lastehoidu kaugtöötajatele ning ka teistele piirkonna elanikele. Lapsevanemal on võimalik jätta laps keskuse esimesele korru- sele söbraliike hoidjate juurde ning tegeleda sama maja teisel korruusel oma tööasjadega.

Keskuse avamist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond projekti “Riskirühmade tööturule sisenemist ja töötamist toetavate kaugtöökeskuste võrgustiku arendamine” raames.

Lähiajal on plaanis avada kaugtöökeskused ka Kuusalu ja Kanepi vallas, Abja-Paluoja ja Narvas. Teavet vaata ka: www.kaugtöökeskus.ee.

MAAVALITSUSE VEERG

Ülle Rajasalu
Harju maavanem

Head algatused on väärt järgimist

Puhkuseperioodi algul on ehk tööst rääkimine veidi pikamise moods, aga töö on tähtis. Me vajame tööd. Meie seas kõige õnnelikumad on need, kes teevad oma unistuste tööd ja saavad sellest ära elatud. Töö on võimalus eneseteostuseks, hea töötulemus annab indu, meeldivad kolleegid kindlustunde ja mõnusa seltskonna ning loomulikult pole vähem tähtis ka õiglane palk. Tööturul on üks tõsisemaid probleeme ühiskonnas ja seepärast on iga väikegi algatus teretulnud.

Keilas töötab juba 2004. aastast Keila töökeskus, mis suunatud peamiselt erivajadusega (puudega) ja vähese konkurentsivõimega inimestele (näit. pikaajalistele töötutele). Erivajadustega inimestele on töö kohaks, kus on võimalik tunda end täisväärtuslikuna, osana ühiskonnast, kuid töö leidmine on praktikas peaaegu võimatu. Tööturul on liikumispuude või vaimupuudega inimene nõrgem osapool ja seepärast on vaja luua tugisüsteeme.

Keilas MTÜ Töötaja poolt sisse seatud töökeskus on see koht, kus tasub süsteemi toimimist vaatamas käia. Keilas oldi iseõppijad. Olemas oli hea idee, aga selge ettekujutus, mida on võimalik teha ja kui palju on teenusele soovijaid, selgus alles katsetamiste-eksituste teel. Nüüd, kus jalgratas on leiutatud, tuleb ainult hoogu anda. Võrreldavat teenust pakutakse nii Tallinnas kui mujal maakondades, kuid vajaksime üleriigilist toimivat võrgustikku.

Töökeskus on oma ruumidesse loonud töötingimused ning otsib ettevõtteid, kes on valmis mõne oma tööloogi töökeskusele usaldama. Nii on paljud maitseainepakid, valgustite komplektid ja muud tooted kokku moodetud ja pakitud Keilas.

Tegelikult olen kindel, et ettevõtjatel on missioonitunnet ja soovi ühiskonnas vastutustundlikult tegutseda. Kindlasti oleks paljud neist nõus väikese osa oma lihtsamast tööst jagama sarnastele töökeskustele ja võitjaks on sel juhul kõik osapooled. Töökeskusest on leidnud firmad väärt töötajaid, keda varem poleks juletud tööle võtta ning teisalt on kiidetud äärmiselt täpselt tööd, mida seal tehakse.

Ilmselt pole töökeskuse töötajad alati võrreldavalt nobedad või osavad tavatöötajatega ja valdavalt vajavad nad kõrvale sotsiaaltöötajat, kes oskab suunata ja juhendada. Puhtäriliseks see ettevõtmine ei toimiks. Siin on tähtis roll kohaliku omavalitsuse ja riigi toetusel. Näiteks tehakse koostööd Harjumaa Töötukassaga ning vahendatakse tööharjutus- ja tööpraktikateenust, kus testitakse inimeste töövoimet, harjutatakse töökeskkonna ja -distsipliini, misjärel on inimestel võimalus jätkata töötamist töökeskuses või sobivusel ka tööturul.

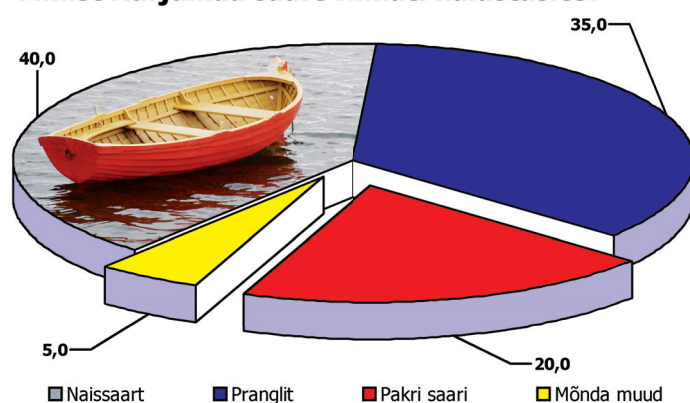
Keila töökeskust külastades tekkis peamiselt küsimus selle kohta, miks meil selliste töökeskuste võrgustikku juba ammuilma olemas pole? Mida enam järele mõelda, seda enesestmõistetavam on sellise ettevõtmise missioon ning ühiskonnale tõusev tulu. Siin on võitjateks kõik osapooled – töö tegijad, ettevõtjad ja tugisüsteem.

Kindlasti on sealsete töötajate jaoks tööst vaat et tähtsamgi sotsiaalse suhtlemise ja enese teostamise aspekt. Usun, et töö aitab paljudel paremini toime tulla. Rõõm tehtud tööst, sisetulek ja oma koht ühiskonnas aitavad olla õnnelikum.

ONLINE KÜSITLUS

www.harjuelu.ee

Millist Harjumaa saart viimati külastasite?

Harju Elu 28.05.2010

Omavalitsusliidud tagajalgadel

Hiiljaegu kontrollis Riigikontroll omavalitsusi, avaldades kontrollitulemuste kohta ka auditi. See polnud Riigikontrolli mitte esimene kord omavalitsusi inspekteerida. On ju Riigikontrollis loodud selle jaoks spetsiaalne, kohalike omavalitsuste auditi osakond, kus palgal täpselt tosin kontrolööri ja peakontrolööriks endine Keila kauaaegne linnasekretär Airi Mikli.

Nii et kõik oli nagu ikka – põhjalik analüüs, mis käsitles nii finantsdistsipliini, eelarvedistsipliini, aga vaagis ka omavalitsuste jätkusuutlikust. Välja arvatud üks episood, mis selles kontrollimise loos ei olnud nagu tavaliselt – omavalitsused on reeglina kontrollaktiga nõus olnud, seekord tõusid aga nagu üks mees tagajalgadele. Ikka oma esindusorgani, Eesti Maaomavalitsuste Liidu ehk siis lühidalt öeldes EMOVLi eestvedamisel, sest see audit on parajalt segane. Kord kannab ta analüüsi nime, siis muutub peale kriitikatulva järsku ülevaateks. Sest analüüs peab oma olemuselt peale kriitika välja tooma ka põhjused, miks üks või teine asi nii on läinud.

Paraku audit põhjusi välja ei too, kuigi

võiks ju arvata et peakontrolöri, endisel linnaametnikul, omavalitsusmaastikul toimuvast ka tagamaad hästi teada on. Näiteks see, et omavalitsuste eelarve sõltub paljuski riigieelarvest. Kui aga riigieelarve koostamisel makromajanduslikult täiega puusse pannakse, mille järgi teavad siis kohalikud omavalitsused kurssi hoida, et sellest puust mööda saada?

Ei saa ju ka omavalitsuste eelarveid investeringute osas käigu pealt kärpida. Enamik kohalike investeringuid on seotud eurotoetustega, lepingutest lahtitulemine tähendaks aga üsnagi kopsakaid trahve ja reaalsust jääda järgmisel toetuste jaotamisel ka rahast ilma.

Ehk püüdis Riigikontroll selle tööga teha kiiruga ära oma tegemata töö. Võinuks ju siis häält teha, kui 2009. aasta riigieelarvet vastu võeti – targad tegijad Toompeal, olge ettevaatlikud! Siis jäid need sõnad ütlemata. Nüüd on süüdi aga omavalitsused. Ja EMOVL vastupidiselt tavalisele tagajalgadel. Ja õigusega. Vähemalt Harju Elu on omavalitsusjuhtidega ühte meelt.

Loe ka lk 5

KÜSITLUS

Milline on tänavune kevad põllumehe ja aedniku jaoks?

Juhana Särkava
AS Saidafarm juht

Märtsis võis arvata, et tuleb selline loll ja laisa põllumehe kevad. Aga ilm oli ettearvamatu ning tegi kiire sula. Põllutöödega ajapikendust ei antud. Praegu pole väga viga. Vihma on piisavalt ning sajupausid õpetavad meid kuiva ilma kasutama. Kui ikka tund aega ei saja, tuleb kohe põllule kiirustada. Igatahes lootus heale sügisele saagile on olemas.

Ants Aamann
Karukämbla talu peremees
Kuusalus

Kevad on väga hoogne olnud, pannud rohu nagu müüri kasvama. Järgmisel nädalal plaanin juba siloruloone hakata tegema – heina jätkub. Ka piima kokkustuhind on tõusuteel ja turgu piimale jätkub – meie kokkuostja veab Leetu piima välja. Nii et praegu põllumees, vähemalt piimatootja küll kurta ei tohiks.

Andra Perv
Hobiaednik

Talv mõjus roosidele halvasti, pooled taimed löi välja. Roosid ei kannata õhupuudust, aga talvel oli pidevalt lumikate peal. Siis ei teadnud sellega arvestada. Kodumaised taimed on samas täies elujõus, neile talv ei mõjunud. Tulbid on eriti kaunid. Maa-sikad ja õunapuud õitsevad praegu, kui külma ei tule, on kõik väga ilus. Ja tundub, et murule mõjus külm talv väga hästi.

Väino Eskla
Aiataark

Aedniku seisukohast on see kevad väga halb. Kõik algas juba külma talvega. Esiteks löid välja talvekahjustused. Seejärel tekkisid temperatuuri kõikumised. Korraga läks väga kuumaks, nüüd omakorda tõmbas temperatuuri väga alla. Õitsemine jäi puudulikuks, külma kadusid ka putukad. Terve kevad on olnud nõkk lahti, saba kinni.

Ardo Lass
Kartulikasvataja
Jõelähtme vallas

Mul seda kartulimaad ainult 13 hektarit ongi. Ja kartul on maas – sai varem kui kunagi varem. See nädalane soojalaine andis kevadele hoo sisse – toomingas läks õide, maa ja mets roheliseks. Ei ütleks, et see kevad nüüd täiesti eripärane oleks. Eks laulusalmsi ütles, et "saja aasta jooksul kordub sama kevade..." Loodame parimat...

Kalle Reitel
AS Sagro juhatuse esimees

Muld on veel pehmevõitu ja märg. Loomulikult oleks saanud kõike kiiremini maha panna, kuid praegu oleme õnneks graafikus. Suurem mure on hoopis sügise saagi hind. Kui kaubaga midagi ei teeni, on aina raskem elada. Kokku enam hoida ei saa, sest igalt poolt on koomale tõmmatud ning kärbitud.

KIRJAD

Noorte kuritegevus – normaalne nähtus?

Kõige enam kuritegusid panevad Eestis toime noored inimesed.

Kas see tähendab, et ühiskonnas on noorsooga midagi korrast ära? Kas see, kes juba lapsena kuritegude sooritamise algust teeb, jätkab veel hullemas retsina tulevikus? Alustades viimasest küsimusest, on vastus "jah" ja "ei". On fakt, et suur hulk korduvkurjategijatest paneb esimese süüteo toime juba noorukina.

Samas on teada tõsiasi, et valdava enamiku puhul on seaduserikkumised noorukieas juhuslikud. Ühiskonna normidega vastuolus olev käitumine jääb nende puhul lapsepõlve maha ning iga täisealise elatud aasta vähendab korduvrikkumiste riski. Leitakse isegi, et hälbiv käitumine aitab noortel täiskasvanuks saada: ühe puhul avaldub see lihtsalt puberteedia mässumeelsuses, kuid on ka neid, kes proovivad poest kominäppamist või ärandavad autosid.

Eesti politsei registreerib tuhandeid väärtegevusi, mis puudutavad noorte suitsetamist, alkoholi tarvitamist või liiklusrikkumisi nagu vales kohas sõidutee ületamine. Kuna enamiku rikkumiste puhul sõltub nende arvukus eelkõige kontrolli aktiivsusest, siis on raske öelda, kas neid on liiga palju või liiga vähe, kas trend on kasvav või kahanev. Küll on aga kindel, et alati leidub neid, kelle jaoks on kasvõi üks selline rikkumine liiga palju ning tähistab lõpu algust ehk noore pöördumatut suunda kuritegelikule teele. Arengulises mõttes võib aga tegu olla lihtsalt ühest eluetapist teise üleminekul tekkinud raskustega.

Alaealiste soov olla keegi, kes veel juriidilises mõttes ei olda, on viimasel aastatel väljendunud selgelt ka kuritegude arvus. Märnatavalt on kasvanud alla 18-aastaste noorte arv, kes on proovinud ööklubidesse sisse saada võõra dokumendi abil. Kuigi selline tegu võib tuua kaasa kriminaalkaristuse ning koos sellega seaduse järgi isegi kuni 5-aastase vangistuse, lähivad asjad nii kaugele vaid väga harvadel juhtudel.

Noorte puhul on enamlevinud kuritegudeks vargused ning erinevad vägivallakuriteod, nii meil kui mujal kiputakse ärandama ka vanu autosid ning tungima tühjadesse hoonetes. Kui selline rikkumine on alaealises esmakordne, siis on suur tõenäosus, et prokurör otsustab saata asja lahendamiseks alaealiste komisjonile, mille ülesanne on aidata noort ning püüda leida mõjutusvahendid, mis toetaks normidekohast käitumist ning noor ei kahjustaks ei ennast ega teisi. Lisaks alaealiste komisjoni saatmisele on võimalik ka menetluse lõpetamine erinevate kohustuste täitmise tingimustel ning kannatanuga leppimise korral.

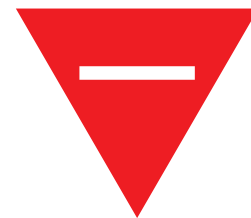
Jako Salla

Justiitsministeeriumi kriminaalteabe ja analüüsi talituse nõunik

NÄDALA PLUSS JA MIINUS

EBAÕIGLUSE VASTU
Harju maavanem pöördus õiguskantsleri poole, et kontrollida Tallinnas kehtestatud paadimaksu seaduslikkust.

ÜSKÕIKNE MINISTEERIUM
Nabala kaevanduste ümarlaule ei ilmunud kohale ükski keskonnaministeeriumi esindaja.

TULEMAS

Reede, 28. mai

- Harjumaa Muuseumis kell 12 Olev Soansi mälestuskonverents.
- Jüris Lehmja tammikus kell 18 Rae valla laulu- ja tantsupidu Jüri klunker. Külalisena teeb kaasa Kirile Loo.
- Keila kultuurikeskuses kell 19 Vana-Baskini Teater: "Hilinenud pulmaöö".
- Loksa kultuurikeskuses kell 19 Loksa kevadkontsert.

Laupäev, 29. mai

- Murastes kell 8.30 Harku valla võrkpalliturniir KiirVolle.
- Keila Keskväljakul kell 10.00-23:59 Keila Päev.
- Viimsi Vabaõhumuuseumis kell 10 Viimsi Taluturg.
- Kose Lauluväljakul kell 15 põlvkondade laulu- ja tantsupidu "Hoiame kokku".
- EELK Keila Miikaeli kirikus kell 17 segakoor Keila kevadkontsert.

Pühapäev, 30. mai

- Paldiski Linnapargis toimub kell 10.00-16.00 Paldiski perepäev.
- Veskitammi kultuurimajas kell 12 muusikastudio "Vikerkaar" kevadkontsert.
- Nabala mõisas kell 16 Paekna laulu- ja tantsupidu
- Viimsi huvikeskuse õuel kell 13 Viimsi laste ja noorte Suur Päev 2010.

Kolmapäev, 2. juuni

- Keila linnavalitsuses kell 11 avalik loeng: Märten Ross räägib eurost.

Keila vallavanemaks valiti Jaan Alver

Keila vallavolikogu valis pühapäeva hommikul vallavanema kohale Jaan Alveri, kes on töötanud aastaid Viimsi vallas. Alverile kaotas hääletusel napilt Keila ekslinnapea Ago Kokser.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Pühapäevane volikogu istung algas umbusaldusavaldusega. Valimisliidu "Meie inimesed" poolt anti sisse avaldus volikogu esimehe Heiko Raamatu vastu.

Edasi oli aeg seada üles vallavanema kandidaadid. Valimisliidu "Meie inimesed" nimel esitas Kadri Tillemann Ago Kokseri. Reformierakond aga seadis üles Jaan Alveri kandidatuuri.

Mis sai maatehingutest?

Tutvustamise ajal uuris eksvallavanem Kadri Tillemann Jaan Alverilt: "Keila vald tunneb Teid vähe. Küll on olnud kuulda ühte-teist seoses Viimsi maatehingutega ning nende skandaalidega. Mis siis ikkagi toimus?"

Alveri kinnitusele juhtub tegijal nii mõndagi. Ning uudsete asjade vastu on ikka protestid ning meedia vastu ei saa. "Kandidaerisin mullu oktoobris Viimsi volikogusse, sain palju häält ning seega rahva usalduse," vastas Alver.

Vallavanema valimistel kogus 13-st volikogu liikmest seitsme toetuse Jaan Alver. Vaid ühe hääle vähem sai Ago Kokser. Vallavalitsus moodustati neljalikmeline. Lisaks värskete vallavanemale kuuluvad sinna Age Leedo, Mai Luuk ja Aimar Altoaar.

Vanaisa Haapsalu meer

Kes on esmaspäeval Keila vallavanemana tööle hakanud Jaan Alver? Sündinud on ta 1952. aastal praeguses Kasah-

Jaan Alver töötab Keila vallamajas alates esmaspäevast, 24. maist.

Allar Viivik

stanis väljasaadetute peres. Tema vanaisa Hans töötas aastatel 1931-1940 Haapsalu linnapeana.

Jaan Alver on õppinud Tallinna muusikakoolis klarnetist. Töötanud endises Kirovi kalurikoolhoosis pedagoogi, orkestrijuhi ja treenerina. 1992. aastal aitas valmistada ette Eesti kergetööstus-tikukoondist Barcelona olümpiaiks.

Aastast 1996 olnud Viimsi volikogu liige ning seejärel aastani 2005 abivallavanem. "Olen arendanud ka kinnisvara," rääkis Alver. Suurima kordamineku märkis ta Viimsi valla arengut. "Aastal 1996 elas vallas 5000 elanikku. Praegu elab Viimsis 16 000 inimest," ütles mees.

Arutelul osalenud hüdroteoloog Rein Perensi sõnul pole karta, et kultusobjekt Tuhala mail kahjustada saaks. "Nõiakaevuni kaevandamise mõju ei ulatu," olid tema kindlad sõnad.

Regina Lilleorg

KOKKUPUUTEPUNKTID JÄID VÄHESTEKS

Kadriorus väideldi kaevanduste üle

Teisipäeval kohtusid Paekivitoote Tehase korraldatud ümarlaual Nabala kaevanduste pooldajad ja vastased.

Marko Tooming

marko@harjuelu.ee

Kardetust rahulikumaks kujunenud vestlusringi juhatasid sisse osalejate lühikesed sõnavõtted. Kaevanduste vastaste üks esindajatest, professor Rein Einasto värsistatud avakõne juhtis muuhulgas tähelepanu sellele, et liberaalse turumajanduse lõpupäeval tuleks ümber hinnata senised väärtused ning lõpetada keskkonna mõtestamatu rikkumine kasumi nimel.

Kohtumise korraldanud Paekivitoote Tehase arendusdirektor Boriss Oks aga mainis oma sõnavõttus ühiskonnas tekkinud hüsteeriat, mis Nõiakaevu võimaliku hävingut ümbritseb. "Korruga on tekkinud palju "spetsialiste", kes avaldavad arvamust teemal, mis pole nende kompetentsis," lausus Oks.

Hüsteerikud ja rumalad

Ühiskondlikule hüsteeriale juhtis tähelepanu ka kaevanduste pooldajate poolt sõna võtnud TTÜ emeriitprofessor Enno Reinsalu. Tema sõnul omandab kaevandamisvastastus kohati lausa religiooni tunnusoone, kus teaduslikele faktidele ja hinnangutele enam tähelepanu ei jagu.

"Kaevandamise keskkonnamõju on küll intensiivne, kuid lokaalne ja kokkuvõttes talutav," esitas Reinsalu oma hinnangu. "Kuna kaevandamine on üldiselt uus ja tundmatu, suhtutakse sellesse vaenulikul." Tema sõnul jääks kaevanda-

mise mõju keskkonnale Nabalas väiksemaks, kui see oleks näiteks Lool, Lasnamäel või Harkus, kus praegu juba kaevandatakse või kavatakse kaevandama hakata.

TEAVE

Tuhala-Nabala piirkonna karjäärade avamise ümarlaud

Kaevanduste poolt võtsid sõna:

- Enno Reinsalu – mäeinsener, TTÜ emeriitprofessor,
  - Rein Perens – Eesti Geoloogia Keskuse hüdroteoloogia osakonnajuhataja,
  - Madis Metsur – AS Maves keskkonnanõuandja,
  - Boriss Oks – Paekivitoote Tehase arendusdirektor.
- Kaevanduste vastu rääkisid:
- Rein Einasto – TTK professor,
  - Mihkel Pukk – Eesti Maavarade Ühenduse liige,
  - Taimi Parve – looduskaitsja.
  - Kohale ei ilmunud Harjo Aasmäe.

Reinsaluga ei nõustunud Eesti Maavarade Ühingu liige Mihkel Pukk, kelle sõnul on kaevandused Maardus (graniidikaevandus) või Lool palju reaalselt teostatavad. Tema arvamust toetas ka Rein Einasto. "Miiks minna kaevandama kohta, kus põhjavesi on paekivi peal?" küsis ta.

Reinsaluga ei nõustunud Eesti Maavarade Ühingu liige Mihkel Pukk, kelle sõnul on kaevandused Maardus (graniidikaevandus) või Lool palju reaalselt teostatavad. Tema arvamust toetas ka Rein Einasto. "Miiks minna kaevandama kohta, kus põhjavesi on paekivi peal?" küsis ta.

Riik peab sekkuma

Ühise keele leidsid kaevanduste pooldajad ja vastased tunde aega kestnud arutelul jooksul vaid ühes küsimuses: praegune segane olukord on tekkinud riigi tegematajätmistest pärast.

Enno Reinsalu sõnul on siiani puudulik riigipoolne geoloogiliste uuringute lubade väljastamise reglementeerimine. Selle tõttu on tekkinud ka praegune

olukord Nabalas, kus kolm kaevandusfirmat tahavad alal avada seitse kaevandust. "Tegelikult oleks Nabalas vaja vaid üht kaevandust," lisas Reinsalu.

Keskkonnaministeeriumi tahtmatusele tehtud ettepanekuga arvestada juhtis tähelepanu ka Mihkel Pukk.

Ümarlauda juhtinud Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi uurija Maie Kiiseli sõnul ei anna praegune kehtiv kaasamisvorm kohalikele elanikele võimalust õigel ajal kaevanduste rajamisel kaasa rääkida.

"Inimestel peaks olema võimalus sõna sekka öelda juba siis, kui alustatakse menetlusprotsessi," lausus Kiisel. "Kui inimene ei saa õigel ajal kaasa rääkida, tekibki umbusaldus ja vaen kaevandaja vastu, kes pole aga tegelikult süüdi."

Kiisel lisas ka, et ümarlaualt puudus kahetsusväärne kombel taas riigipoolne esindaja. "Keskkonnaministeerium oleks pidanud kohal olema," lausus ta.

HARJU ARV

360

- Saue linna munitsipaallasteaias Midrimaa on oma 360 kohaga Eesti suurim.

LÜHIDALT

Varguse peatas elektrirongiliikluse

Neljapäeva varahommikul seisus Varguse tõttu elektrirongiliiklus ning rongid hilinesid Riisipere-Tallinna liinil terve päeva. Eesti Raudtee teatel varastati neljapäeva varahommikul kell 5.30 raudtee kontaktvõrgust Keila-Vasalemma-Kulna lõigul ligi 20 meetrit juhet.

Varguse tõttu seisus hommikul elektrirongiliiklus. (HE)

Andrus Veerpalu.

Tallegg

Tallegg jätkab Veerpalu toetamist

Andrus Veerpalu ja Tallegg kirjutasid täna sel nädalal alla sponsorlepingule, jätkates aastatepikkust koostööd. AS Tallegg on Andrus Veerpalu sponsor 2002/2003 hooajast alates. Uuendatud leping kehtib maini 2011. "Minu treeningute sihiks on 2011. aasta maailmameistri-võistlused Norras Holmenkollenis," sõnas Veerpalu. (HE)

Kohus arutab Vopaki hagi septembris

Tallinna halduskohus arutab küttetransiidifirma AS-i Vopak E.O.S Maardu linnavalitsuse vastu esitatud hagi Tallinna vangla ehitamiseks antud ehituslubade tühistamiseks uuesti 9. septembril. "Oleme endiselt seisukohal, et vanglat on planeeritud, ilma et oleks arvesse võetud piirkonna riskiprofiili märkimisväärselt muutust," ütles Vopak E.O.S-i pressiesindaja Olga van Kampen. (HE)

Lasterikaste perede taotluste vastuvõtt lõpeb

KredEx teatas, et lasterikaste peredele mõeldud kodutoetuse taotlusi võetakse vastu kuni 31. maini. Hetkeseisuga on KredExile laekunud 182 taotlust. Enam taotlusi on esitatud Harjumaalt, kust on laekunud 27 taotlust. Toetust ei saa taotleda 2008. ja 2009. aastal KredExilt paljulapseliste perede toetust saanud leibkonnad. (HE)

KAS?

Küsitlus: Kas astute Rahvaliidust välja?

Harju Elu päris tuntud Harju maakonna rahvaliidlastelt, kas teadmatus Rahvaliidu tuleviku ees on pannud neid mõtlema erakonnast lahkumise peale.

ARVO SIRENDI

Rahvaliidu asutajaliige, endine Riigikogu liige

Ei astu. Ka ei ole ma mitte kunagi nõus ühinema sotsidega. Põhjus on lihtne – olles muhameedlane, ei saa samal ajal olla kristlane. Kõigepealt tahan aga selgust saada, mis juhtub parteis, mis suuna allesjäänud tuumik võtab. Ja vajadusel panen Rahvaliidu juhtimisel öla alla. Kui muidugi tehakse austav ettepanek juhatusse kandideerida.

MAIDO PAJO

Endine Rahvaliidu volikogu liige

Mina olen sellest erakonnast ennast täielikult distantseerinud. Sellepärast ei taha ma jätkata koos nendega, kes plaanivad sotsidega või kellegi teisega ühinemist, ega ka Rahvaliidu selle osaga, kes iseseisvalt jätkata püüab. Mina ei kavatse kuskil valimistel kandideerida, sellepärast ei pea vajalikuks ka kuskil erakonnas kaasalõõmist.

JUHAN SÄRKAVA

Rahvaliidu liige Nissi vallast

Erakonna lagunemisel jääb mõlemale poolele rindejoont häid ning toredaid inimesi. Seepärast ei pea praegu sobilikuks väga kiirelt paati vahetada. Kehtib vana köievdamise reegel: kui enam tõmmata ei suuda, siis vähemalt hoiu. Seepärast ei plaani ma lähiajal erakonnast lahkuda ning pigem ootan, mis saab asjast edasi.

Loksa linna aukodanik ja 32 aastat linna spordielu edendanud Juri Grill 2008. aastal Kultuurkapitali tunnustust vastu võtmas. Mis sambost-kurnimängust Loksas edasi saab, Juri Grill ei tea. Regina Lilleorg

ÜLDKASUTATAVAST MAAST SAAB ÄRIMAA

Loksa linna treener otsib toetust

Eesti Kurnimänguliidu president ja Loksas kurnimängu ning sambotreenerina 32 aastat töötanud Juri Grilli sõnul kavatakse linna spordiga lõpparve teha.

Regina Lilleorg

regina@harjuelu.ee

Treener Juri Grill ütleb, et temast soovitakse lahti saada ja spordielu Loksas ära lõpetada. Grilli sõnul tuli tal möödunud aastal koondada seitse spordiklubi treenerit.

Siis kirjutas ta avalduse, et teda viidaks üle SA Loksa Sporti. Ülemineku järel pakuti Juri Grillile 12 000 krooni palka, siis aga muudeti ametinimetust ja suvel saadeti puhkusele. "Maksti 6000 krooni ja sellega pidin elama kolm ja pool kuud," ütleb Grill.

Tänavu 1. jaanuaril Juri Grill koondati SA Loksa Spordi poolt. "Sihtasutuse juhataja Rainer Lapp ütles, et mulle sind suunati ja ma sain sinust vabaks," meenutab Grill. "Tahetakse, et ma jälle läheks tema alluvusse. Ta juba ükskord pettis, teist korda ma seda ei taha," põhjendab Grill.

Töötab tasuta

1. jaanuarist kuni südasuveni töötab staažikas treener 3 korda nädalas tasuta, sest kui ta võtaks palga, poleks millegi eest lastega võistlemas käia. "Sport on niisugune asi, et kui võistlustel ei käi, pole mõtet tegutseda. Lõpetan lastega hooaja ja lähen ära,"

TEAVE

Juri Grill otsib toetust

- Juri Grill on pöördunud abi saamiseks Harju maavanema, Eesti Olümpiakomitee, Haridusministeeriumi, Harju Spordiliidu ja Loksa linnavalitsuse poole.
- Tema toetuseks kogus linnarahvas 346 allkirja ja andis 18. veebruaril linnavalitsusele üle. Grilli sõnul pole siiani seda avaldust arutatud linnavalitsuses ega volikogus.
- Grilli sõnul kasutab spordihoonet praegu 120 inimest: judoklubi noored, jõusaali kasutajad, lauatenise ja kurnimängijad, maletajad.

ütleb ta ja lisab, et koos lastega on tal treenida 45 inimest.

"Viimase kolme aasta jookul on kurnimängijad ja sambomaadlejad võitnud EM-ilt ja MM-ilt 20 medalit," lisab treener.

"Vaata, mis nüüd minuga tehti, täiesti põhja lasid. Ja ma olen linna aukodanik," ohkab Grill ning ütleb, et vererõhu on mured ja ülekohus üles ajanud. "Sport vahetatakse äri vastu," ütleb ta spordihooone aluse maa sihtotstarbe muutmise kohta.

Arvab teisiti

Volikogu esimehe Rein Heina sõnul pakutakse Juri Grillile juba pikka aega Vene gümnaasiumi korraldada saali.

"Aga ta on sellest loobunud. See, et me spordielu välja suretame, pole õige jutt. Spordisaali kommunaalkulude tasumise ta-

gab linn. Mida ta veel tahab?" räägib Heina.

"Lisaks anname juurde pearahaga 200 000 aastaks. Paremail aastail elas Loksa Rahvaspordiklubi sisuliselt linna kulul, 2008. aastal sai klubi ligi 900 000 neljakümne lapse jaoks," ütleb Heina.

Volikogu esimehe sõnul tegi ekspertiis kindlaks, et spordihooone soojuspildavus on kolm korda normides ettenähtust väiksem ning hoone korda tegemiseks kuluks ebamõistlikud summad.

"Kes seda jõuab küttä? Vast tallet tehti kunagi spordisaali ja jupphaaval ehitati seda suuremaks. 60ndatel tehti ja ümberehitus on ajast ja arust. Pakume Juri Grillile korralikke sportimise võimalusi, tema ütleb, et ei lähe ja kõik, igal pool käib ja kaebab," on Rein Heina nõutu.

KRIMI

Kurnas rüüstati teel liiklusloendur

Töenäoliselt ööl vastu pühapäeva saagisid vargad maha Kurnas maantee ääres seisva liiklusloenduri masti ning varastasid sealt päikesepaneeli ja tuulegeneraatori. Kahju on vähemalt 80 000 krooni.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Maanteeameti teehoiu osakonna juhataja Rain Hallimäe sõnul on Tallinna ringteel Kurnas tege mist liiklusloenduse püsipunktiga. Viimane koosneb teekattesse ehitatud andurist ning metallposti küljes olevas kapis asuvatest loendus- ja sideseadmetest. Posti otsas on toiteseadmed.

Töenäoliselt saeti post maha ööl vastu pühapäeva või esmaspäeva. Viimane signaal tuli mooturist laupäeval kell 17. Post oli maha võetud käsisaega, mis jäeti samasse kõrvale vedelema. Tuulegeneraator, päikesepaneel, loendur, aku ja modem viidi ära.

"Hindame kahju 80 000

kroonile. Loenduspunkt sai Kurnas töötada alla aasta," teab Hallimäe.

Kui liikleja juhtub edaspidi nägema liiklusmärkide, loendus seadmete, teeilmajaamade või muude maantee äärsete seadmete juures kahtlasi askeldajaid, palub Maanteeamet sellest viivitamatult teada anda Maanteeinfokeskuse telefonil 1510 või otse politseile telefonil 110.

Põhja politsei alustas kriminaalmenetlust varguse paragrahvi alusel.

Loendurid seisid teede servades paar aastat. Maanteeamet

Kohus karistas Jaan Mölderi kasuks hääli ostnud meest

Harju maakohus määras teisipäeval rahalise karistuse mehele, kes süüdistuse järgi ostis mullu sügisel kohalike omavalitsuste valimiste ajal hääli Paldiski endise linna juhi Jaan Mölderi kasuks.

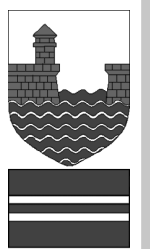
Süüdistuse järgi pakkus Buinõi mullu 10.-14. oktoobri neljale isikule 200 krooni, et mõjutada neid hääletama kohalike omavalitsuste valimistel Jaan Mölderi kasuks. Kaht isikut meelitas Buinõi hääletama aga valimisliidu Meie Kodu Paldiski Pakri kasuks.

Kohus mõistis 29-aastase Valeri Buinõi süüdi hääleostus ning määras talle 10 000-kroonise karistuse.

Sellele lisaks tuleb mehel tasuda teise astme kuriteo sooritamise eest riigi tuludesse 6525 krooni sundraha.

Jaan Mölderi kuulas politsei antud süüasja raames üle tunnistajana. Endise meeri kinnitusele ei teadnud ta, et tema kasuks oleks hääli ostetud ning kuna uurimine pole seni tõendanud vastupidist, pole talle ka kahtlustust esitatud. (HE)

PALDISKI LINNAVALITSUS TEATAB:

Paldiski linnavalitsus korraldab 17. juunil 2010 algusega kell 15.00 Paldiski linnavalitsuses (Sadama 9, Paldiski) II korruse saalis "Paldiski Peetri kindluse ja sellega piirnevate alade detailplaneeringu" eskiisi avaliku arutelu.

Detailplaneeringu eesmärgiks on planeeritaval maa-alal linna puhke- ja rekreatsiooniala väljaarendamine. Detailplaneeringuga jaotatakse ala kruntideks, määratakse kruntide ehitusõigused, lahendatakse planeeringuala liiklus- ja parkimiskorraldus, haljastuse ja heakorralduse põhimõtted, tehnoarajatiste planeerimine ja kaitsevööndite määramine.

Detailplaneeringuga lahendatakse ka perspektiivse väikelaevalde mõeldud avatud külalissadama paiknemine. Üheskoos ranna, väikesadama, kindluse bastionite ning vallikraavidega peaks planeeritavast alast kujunema Paldiski linna elanike jaoks peamine puhke- ja rekreatsiooniala.

Täiendavat infot saab telefonil 679 0600 või Paldiski linna kodulehel www.paldiski.ee.

Ülle Rajasalu. Marko Tooming

Maavanem: kas paadimaks on seaduslik?

Harju maavanem Ülle Rajasalu saatis paadimaksu kehtestava Tallinna linnavolikogu 17.12.2009 määruse seaduslikkuse kontrolliks õiguskantslerile.

Põhjuseks on kahtlus, et 1. juunil kehtima hakkav paadimaks loob olukorra, kus kohaliku maksuga võidakse koormata ka aluseid, mida Tallinna sadamad ei teeninda.

Kuna paljud alla 12-meetrised väikelaevad on formaalselt omanike (liisinguandja) asukoha järgi määratud Tallinnasse, kuigi tegelikult asub alus mujal, siis tekib olukord, kus kohalik maks on vormiliselt ülerigiline.

Tallinna linna paadimaksu sidumine väikelaeva omaniku elu- või asukohaga laeva asukoha asemel on seadusevastane, kuna kohalike maksude seaduse § 9 lõige 2 sätestab, et paadimaks tasutakse väikelaeva asukohajärgse omavalitsuse eelarvesse volikogu kehtestatud tähtajaks.

Ahne Tallinn

“Tallinna juhid on käitunud liiakasuvõtjana. Tallinnas pole piisavalt kaikohti, et maks korralikult sisse tooks, küll aga on suur osa väikealuseid ostetud liisinguga, ning liisinguandja ja nii mõnigi aluse omanik elab Tallinnas. Seadus ütleb selgesõnaliselt, et loeb väikelaeva asukoht, mitte omaniku asukoht,” ütles Harju maavanem.

“Leian, et paadimaksu sisse-seadmise on põhjendatud tegevus ainult sellisel juhul kui linn panustab vastavate infrastruktuuride väljaarendamisega. Tallinnas on 46 km rannajoont ja vähesed olemasolevad väikelaevade kaikhad on valminud pigem linna tegevusetuse kiuste ja erakapitali entusiasmist. Ilmselgelt ei saa rääkida väljaarendatud väikelaevanduse infrastruktuurist,” lausub Rajasalu.

Kuhu läheb tulu?

“Väikelaevandus on alarendatud ja hetkel on vaid käputäis inimesi, kes suudavad poolaastas oma laeva kohta kümne tuhande krooni kanti ulatuvaid summasid välja käia. Kuidagi ei ole võimalik Tallinna eelarvest välja lugeda, et maksumaksjad laenu võtavad, kasutatakse väikelaevanduse hüvanguks. Kuidas linn sinjuures oma tegevust potentsiaalsetele maksumaksjale põhjendab, jääb mulle arusaamatuks. Ironiseerides saaks ehk parallele tuua alkoholiaktsiisiga, kus suure osa maksutulust moodustab alkoholismi vastane võitlus,” lisas maavanem Ülle Rajasalu. (Harju maavalitsus)

AVALDATUD AUDIT TEKITAB VASTAKAID ARVAMUSI

Riigikontroll versus omavalitsused

Hiljaaegu kontrollis Riigikontroll omavalitsusi, avaldades töö kohta ka auditi. Töös välja toodud seisukohti selgitab Riigikontrolli kohalike omavalitsuste auditi osakonna peakontrolör Airi Mikli.

Ülo Russak

yl@harjuel.ee

Auditis oli välja toodud üsnagi karmid hinnangud. Millega põhjendate neid?

Omavalitsused peavad hakama saama kõigi probleemide, kõigi küsimustega, mis neile seadustega pandud kohustustest tulenevad. Paraku, kasutades üht tuntud väljendit, on Eesti pisiriiklik lühimaastik. See tähendab, et Eesti on liiga väike riik, meil on liiga vähe inimesi, et probleemidesse süveneda, sest süvenemine on kallid. Milleski peame järele andma. Järele saab anda kas kvaliteedis või tähtaegades. Paraku omavalitsused tahavad olla riik riigis.

Millised suurusjärgud iseloomustavad Eesti omavalitsusi?

Eestis on 226 omavalitsust. Kaks kolmandikku neist, ehk 66%, on sellised, kus on alla 3000 elaniku. 120 omavalitsust, ehk üle poolte on selliseid, kus elab kogunisti alla 2000 elaniku. Selge, et 2000 elanikuga omavalitsus pole jätkusuutlik või on kvaliteedilt nõrgem.

Aga öeldakse ka, et ega kahe vaese omavalitsuse liitumine neid rikkaks ei tee.

Vaadakem asja teisest küljest. Väikese omavalitsuse heal spetsialistil pole piisavalt tööd. Kui ühes omavalitsuses on aga üks hea spetsialist, teises teine, tekib liitumisel sünergia. Ainuke ressurs, mis aitab üle rasketest aegadest, on inimesed. Kõigil omavalitsustel tuleb kiiresti ümber hinnata oma ressursid. Koostöö on see, mis peab rasketel aegadel aitama vee peal püsida. Konkreetne näide – Lääne-Virumaal võeti üks kõrgelt kvalifitseeritud arhitekt tööle mitme omavalitsuse peale. Praegused omavalitsusjuhid peaksid mõtlema, kas igapähele on vaja spordikeskust, kultuurikeskust. Kas igapähele on võimalusi nende ülalpidamiseks. Kui ise ei oska, tuleb sisse osta inimesed.

Kriitikat on saanud omavalitsused, kes on liigselt laenu võtnud. Kuidas väljendub see kohalike inimeste elukvaliteedis?

Eks omavalitsustel väljendub see täpselt nii nagu inimestelgi – maksmata arvetes. Kui 2008. aastal oli Eestis 47% omavalitsusi, kus kulud ületasid tulused, siis 2009. aastal oli neid juba 62%.

Kuidas prognoosite 2010. aasta eelarvete tasakaalu?

Aasta esimeste kuude aruanete põhjal on näha, et tulud langevad veel. Kui palju, mina seda ei prognoosi. Enne ei saa maksutulu tõusta kui leevendub tööpuudus.

Oma arvamuse ütlevad välja ka Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOVL) juhatuse esimees Jüri Landberg, tegevjuht Ott Kasuri ja finantsnõunik Märt Moll.

Auditis oli välja toodud üsnagi karmid hinnangud omavalitsuste tegevuse kohta. Millega põhjendate neid?

Jüri Landberg: Reeglina oleme Riigikontrolli auditite ja otsustega nõus olnud. Seekord aga on EMOVLi ühine arvamus – Riigikontroll vassib. Ja vassib üsna tugevasti. Alustame pealkirjast. Seda auditit nimetas Riigikontrolli omavalitsuste osakonna juhataja Airi Mikli esmalt analüüsiks. Analüüs peaks aga peale statistiliste näitajate esitamise ka selgitama, analüüsima, miks üks või teine olukord on tekkinud, kuhu peaksime edasi suunduma. Kui esitasime sellele dokumendile ametliku vastulause, siis nimetas peakontrolör seda tööd juba ülevaateks.

Millised suurusjärgud iseloomustavad Eesti omavalitsusi?

Märt Moll: Euroopa keskmise omavalitsuse suurus on 3000 inimest, meil 3200, nii et meie omavalitsused on ühed suurimad. Küsimus on pigem muus – meie omavalitsuste territoorium on suur, asustus suhteliselt hõre. Pealegi on Eestis traditsiooniliselt kogukonna põhine valitsemine. Kogukond otsustab ja ajab oma asju ise. Demokraatlikult. Kohaliku demokraatia aluseks ja võimuorganiks on aga omavalitsused. Vastus küsimusele, miks kohalikud omavalitsused ühineda ei taha, on väga lihtne – kardavad kaotada oma identiteeti.

Aga öeldakse ka, et ega kahe vaese omavalitsuse liitumine neid rikkaks ei tee.

Ott Kasuri: Tegelikult pole küsimus selles, kas omavalitsused on väikesed või suured, küsimus on ülesannete jaotuses. Väikesed omavalitsused võiksid suuremaid küsimusi ühiselt lahendada – korraldada haridust, jäätmehaldust, vanurite hoolekannet. Aga siis tuleks ka vastavalt seadusi muuta. Nii et haldusreform peakski algama ülesannete jaotusest, mitte piiride tõmbamisest.

Soomes üritati kolm valda kokku panna, ei läinud läbi. Põhjus oli lihtne – ei suudetud otsustada, kus kool ära kaotada. Aga kool – see on nii kultuuri- kui vaimukeskus.

Kriitikat sai omavalitsuste finantsdiisipliin. Kuidas väljendub see kohalike inimeste elukvaliteedis?

Märt Moll: Võib öelda küll, et kohalikud omavalitsused panid prognoosides 2009. aasta eelarvet tehes mõõda, tulnoks võimalikult kiiresti kokku tõmmata investeringuid. Aga see viga tulenes riigipoolsest makromajanduslikust prognoosist ja liiga optimistlikust riigieelarvest, mis võeti vastu 2008. aasta lõpul. Omavalitsused hilinesid aga investeerimiskulude kokkutõmbamisega selle tõttu, et ei saanud ju pooleli jätta kokkulepitud ja alustatud – enamik suuremaid investeringuid toimub toetusrahade abil. Kokkulepete rikkumisele oleksid järgnenud trahvid.

Mis puudutab aga palgakärpeid, siis – kohalikes omavalitsustes töötas 2009. aastal 51 412 inimest. Nende sissetulekud vähenesid keskmiselt 502 krooni võrra 2008. aasta keskmise sissetuleku 10 492 krooni juures. Sealjuures valitavate ja nimetatavate isikute (vallavanemad, linnapead ja valitsuse liikmed) sissetulekud langesid üle 1800 krooni kuus, kõrgematel ametnikel, keda on üle 1270, langes sissetulek 1434 krooni kuus, vanemametnike, nooremametnike ja allasutuste juhtide sissetulekud langesid keskmiselt tuhat krooni kuus.

Kuna kohalike omavalitsuste sissetulekud langevad jätkuvalt ka 2010. aastal ligikaudu tuhande krooni võrra tulenevalt töötuse kasvust ja töötasu ebastabiilsusest, ei saaks Riigikontroll üldse rääkida sellest, et omavalitsused langetasid töötasusid liiga vähe, kuna ta ei too võrdluseks kõrvale riigiametnike töötasu languse näitajaid. Arvestama peab ka sellega, et kohalikust eelarvest palgasajaate hulgas on peaaegu 1/3 õpetajad, ning osade töötasu suurus on reguleeritud vabariigi valitsuse määrusega. Nende keskmise sissetuleku oli 11 333 krooni kuus, st 1342 krooni kõrgem üldse kohalikust eelarvest töötasu saavate isikute keskmisest.

Ott Kasuri: Kui meid käis kontrollimas CLRAE missioon, siis imestati – kuidas on üldse võimalik vähendada avalikus sektoris töötajate palka.

Kuidas prognoosite 2010. aasta eelarvete tasakaalu?

Märt Moll: Prognoosin, et omavalitsuste hulk, kus kulud ületavad tulused, kasvab, aga mitte enam sellises tempos.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu finantsnõunik Märt Moll.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevjuht Ott Kasuri.

2x Ülo Russak

RAE VALLAVALITSUS TEATAB:

Detailplaneeringute algatamine:

Rae küla Pae 1 ja 2 kinnistute ja lähiala detailplaneering.

Algatatud Rae vallavalitsuse 25. mai 2010 korraldusega nr 404. Planeeringu eesmärk on muuta Rae küla Uuemardi kinnistu maatüki I Rae vallavolikogu 20. juuni 2006 otsusega nr 123 kehtestatud detailplaneeringut Pae tee 1 ja 2 kinnistute hoonestustingimuste osas: suurendada krundi hoonestusala ja ehitusalust pindala ning täpsustada arhitektuurseid nõudeid abihoonete ehitamiseks.

Lagedi aleviku Jõe 13a kinnistu ja lähiala detailplaneering.

Algatatud Rae vallavalitsuse 25. mai 2010 korraldusega nr 405. Planeeringu eesmärk on muuta maakasutuse sihtotstarvet, määrata hoonestusala ja ehitusõigust väikeelamu ehitamiseks, varustada juurdepääsu ja tehnovõrkudega ning lahendada haljastus ja heakord.

Kurna küla Ameerikanurga tehnoargi ja teede detailplaneering

Algatatud Rae vallavolikogu 11. mai 2010 otsusega nr 107. Planeeringu eesmärk on muuta valla kehtivat üldplaneeringut, detailplaneeringusse haaratud kinnistute omavahelisi piire, määrata moodustavatele kruntidele ehitus- ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud ja haljastus ning tehnovõrkudega varustamine. Planeeritava maa-ala suurus on ca 200 ha.

Järveküla küla Hiimäe kinnistute piirkonna ja lähiala detailplaneering.

Algatatud Rae vallavolikogu 11. mai 2010 otsusega nr 111. Planeeringu eesmärk on muuta valla kehtivat üldplaneeringut, planeerida ühepereelamutega kvartal, lahendada juurdepääsutee ja tehnovõrkudega varustatus, määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused. Planeeritava maa-ala suurus on ca 10,3 ha.

Detailplaneeringute lõpetamine: Veneküla külas Pärnamäe kinnistu detailplaneering.

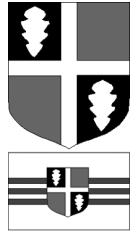
Menetlus on lõpetatud Rae vallavolikogu 11. mai otsusega nr 112. Rae vallavolikogu 10.12.2002 otsusega nr 30 algatati Veneküla küla Pärnamäe kinnistu detailplaneering eesmärgiga muuta kehtivat üldplaneeringut ja planeerida ühepereelamuid. Kinnistu omanik on esitanud avalduse detailplaneeringu lõpetamiseks, avalik huvi detailplaneeringu edasiseks menetluseks ja realiseerimiseks puudub.

Kurna küla Ameerika tee ja lähiala detailplaneering.

Menetlus on lõpetatud Rae vallavolikogu 11. mai otsusega nr 106. Rae vallavolikogu 15.09.2009 otsusega nr 584 algatati Kurna küla Ameerika tee ja lähiala detailplaneering eesmärgiga planeerida Ameerika teele uus teekoridor, jagades kinnistu kaheks, üheks transpordimaa ja üheks maatulundusmaa sihtotstarbeliseks kinnistuks. Kuna Ameerika tee projekteerimist ja rekonstrueerimist saab lahendada Teeseaduse alusel projekteerimistingimuste põhjal, siis puudub edasine eesmärk detailplaneeringu menetluse jätkamiseks. Rae vallavalitsuse 13.04.2010 korraldusega nr 256 kinnitati Kurna küla Ameerika ja Ristikheina kinnistutel asuvate Ameerika tee lõikude rekonstrueerimise tööprojekti koostamise projekteerimistingimused.

Detailplaneeringu avalik väljapanek 19.07.2010-01.08.2010 Rae Vallavalitsuse Maa-ametis. Suuresta küla Vanatammi-I kinnistu ja lähiala detailplaneering.

Vastu võetud Rae vallavalitsuse 25. mai 2010 korraldusega nr 406. Planeeringu eesmärk on seada ehitus- ja hoonestustingimused äri- ja büroohoone rajamiseks, varustada krunt tehnovõrkudega ning lahendada juurdepääs ja haljastus. Vastuväited ja ettepanekud detailplaneeringule esitada hiljemalt 01.08.2010

HARJU KÄSITÖÖMEISTRITE KUNST NÄITUSEL

Harju muuseumis avati hingega näitus

■ 21. mail avati Harjumaa Muuseumis näitus "Harjumaa kaunimad käsitööd". Samal päeval tähistas Harjumaa Kultuurikorraldajate Liit viiendat sünnipäeva.

Regina Lilleorg

regina@harjuelu.ee

Näituse üks osa on eksponeeritud Keila kultuurikeskuse ruumides. Majas saab näha imelist keraamikat: tassid, taldrikud, serviisid, kandikud, kruusid, kellad ja vaagnad.

Ka on eksponeeritud hoolikalt ja loominguliselt meisterdatud ehted, triibuvaibad, siidimaalid, kõikvõimalikes tehnikates suured lapetekid ja siidimaalid.

Parim külg

Harjumaa Muuseumis näeb huviline puust mänguasju, kuni koidetud raamatuid, viltimis- tehnikas susse ja linde, tikitud ja kootud kattega patju, imepeene pitsiga kaunistatud põllesid, pitslinikuid, erinevates tehnikates loodud kotte ja kotikesi, tikitud pilte, kangastelgedel kootud vaipu, heegeldatud kübaraid, sokke, käitiseid ja kindaid.

Näituse avamisel ütles Harjumaa Muuseumi direktor Riine Kallas, et näitusel on eksponeeritud kokku kaheksa omavalitsuse käsitöömeistrite imekaunis looming.

"Ma loodan, et see näitus meie kahes majas näitab Harjumaad kõige paremast küljest," rääkis ta.

Kanged eestlased

"Ajajal, mil me kõike toodame masinatega, on isetehtul kümneid kordi suurem väärtus, kui eales varem. Masinatega toodetud pole sees ei soojust ega hinge," alustas maavanem Ülle Rajasalu tervituskõnet.

"Käsitöömeistrid panevadki oma loomingusse iseennast. Eestlased on alati olnud kanged ise kõike tegema, oli siis selleks eluline vajadus või mitte," rääkis maavanem.

"Masinatega toodetud pole sees ei soojust ega hinge."

Maavanem meenutas, kuidas veel kolmkümmend aastat tagasi pidime ise olema meistrid nii õmblemises kui torutöödes.

"Täna on käsitöö nauding, saate teha seda, mida soovite ja oskate. Näputöö kõrvale saate panna hea tuju ja väikese lauluviisi," mõtiskles Ülle Rajasalu.

"Ühe asja ilu sünnib vajadusest seda teha, seda teistele näidata," ütles maavanem ja avaldas lootust, et näitusel saavad kõik käsitöö ilust rõõmu, mida teistega jagada.

Tegutsevad ja ühendavad

Maavanem rääkis, et näituse eestvedajaks on Harju Kultuurikorraldajate Liidu alla moodustatud Tallinna ja Harjumaa Käsitöö Keskseksist Erge Looits.

Tallinna ja Harjumaa Käsitöö Keskseksist esinaine Erge Looits oli üks käsitöönäituse koostajaid.
Regina Lilleorg

TEAVE

Harju maakonna käsitööpäev

- Harjumaa Kultuurikorraldajate Liidu ja Käsitöö Keskseksist järgmine suurüritus toimub südasuvel, 10. juulil Jõelähtme vallas Neeme külas.
- Ajakava:
12.00 avatakse V Käsitööpäev. Toimub Folkloorifestivali Baltica Harjumaa kollektiivide kontsert. 15.00 algab XVI Memme-taadi lustipidu "Aeg kaob, rõõmud jäävad".

Allikas: Harjumaa Kultuurikorraldajate Liit

Keskseksist ühendab maakonna käsitöötajaid. Maavanem tänas Riine Kallast, Erge Looitsat ja Keila kultuurikeskuse kunstnikku Külli Kurmist.

Harjumaa Kultuurikorraldajate Liidu viienda sünnipäeva puhul õnnitles maavanem Ülle Rajasalu liidu juhatuse esinaist Aivi Lintnermanni. Kultuurikorraldajate Liidu sünnipäeva ja suurejoonelise näituse avamise puhul õnnitles ja tervitas asjaosalisi kultuuriministeeriumi poolt rahvakultuuri nõunik Eino Pedanik.

Viiis aastat tegutsenud Harjumaa Kultuurikorraldajate Liit ühendab kultuurikorraldajaid Harjumaa omavalitsustest ning on asutajate sõnul ellu kutsunud soovist ja vajadusest kaasa rääkida kultuuripoliitika väljatöötamisel ning elluviimisel regionaalsel tasandil.

Liit loodi 2005. aasta mais ja kuus ning seisab hea Harju maakonna kultuurielu traditsioonide jätkamise eest.

Harjumaalaste käsitöötraditsiooni hoidmine ja tunnustamine on samuti üks tavadeid. Harjumaa Muuseumis ja Keila kultuurikeskuses eksponeeritud käsitöönäitus jääb avatuks 15. juunini.

Helle Lootsmann asus tööle kultuurimajja

■ Endine Loksa linnapea Helle Lootsmann, kes omal soovil linnapeametist loobus, töötab nüüd Loksa kultuurimaja arendusjuhina.

Ülo Russak

ylo@harjuelu.ee

Helle Lootsmanni plaan on uues ametis viia lõpule Loksa kultuurikeskuse juurdeehitus ja renoveerida kultuurimaja. Selleks taotleb Loksa linna KOIT-kavast (kohalike omavalitsuste investeeringute toetus) riigilt rahalist tuge 17 miljonit krooni.

KOIT-kava esimesel hindamisel ei saanud Loksa kultuurikeskuse ehitus toetusetaajate nimekirja. Loksa linnavalitsus vaidlustas otsuse ja see vaadati regionaalministri ja Harjumaa Omavalitsuste Liidu poolt uuesti üle. Kultuurikeskus sai küll toetust saavate objektide nimekirja, aga jäi pingerea lõppu.

Loksa linn vaidlustas uuesti HOLI otsuse, hankis rahandusministeeriumist ka tõendid, et nad omapoolse maksekohustusega kultuurimaja renoveerimisel hakkama saavad.

Helle Lootsmann: "Rahandusministeerium kinnitas, et saame kultuurimaja juurdeehitusega rahaliselt hakkama. Nüüd lubas ka regionaalminister Siim-Valmar Kiisler KOIT-kavast toetust saavate objektide pingerea uuesti üle vaadata ja 4. juuniks otsuse langetada. Räägime palju eri rahvuste integreerimisest. Loksa linnas, kus on palju rahvuseid, on integreerumisküsimused eriti tähtsad. Meil pole aga saaligi, kuhu inimesed kokku kutsuda."

Mart Laar esitleb homme Keilas raamatut

■ IRL-i Keila osakond korraldab Keila linna päeval oma telgis kolme autori raamatuesitluse. Kohal on ajaloolased Mart Laar, Mati Mandel ning Aili Jõgi.

Ilona Laido

Mart Laar esitleb oma viimast raamatut "Saaremaa 1944. Eestis laskurkorpuse kannatuste rada". Raamatu esitlus toimub 29. mail algusega kell 12.00. Laar keskendub teoses Saaremaal 1944. aasta sügisel pealetungiva Punaarmee ja taganeva Saksa armee vahel peetud lahingutele. Raamat on Mart Laari 1944. aasta lahinguid Eestis käsitleva sarja neljas osa.

Mati Mandel on esitlemas raamatut "Kogu tõde Hirmus-Antsusist".

Aili Jõgi on kirjutanud oma abikaasa Ülo Jõgi memuaaride ja enda mälestuste põhjal raamatu "Viie võimu all". Raamat kirjeldab ühe pere lugu ajaloo keerdkäikudes. Autor kirjutab eessõnas: "Sovjetlikest vangilaagritest, kus nii minul kui minu abikaasal Ülo olid tulnud nooruses viibida hulk ränki aastaid, on palju ju räägitud. Ent sellele vaatamata on väga paljust ikka veel rääkimata."

Hendrik Sal-Saller naudib muusika loomist-esitamist ja austab publikut sedavõrd, et annab kontserdil endast kõik ning lihtsalt lavalt läbi jalutamist enesele kunagi ei luba. "Sellist asja pole kunagi teinud ja ei kavatse ka," ütleb ta. Regina Lilleorg

SAL-SALLER LÄHEB PUNGI JUUBELITUURILE

“Ei mäletagi, millal publik oleks ükskõikne olnud”

■ Poisikesena suved Riisiperes veetnud muusikul-lauljal-laululoojal Hendrik Sal-Salleril on praegu kiire aeg. Valmimas on kolmikplaat eesti pungi paremikust ning ees ootab kontserttuur.

Regina Lilleorg
regina@harjuelu.ee

Tuuritama läheb Hendrik Sal-Saller koos Villu Tamme, Ivo Uukkivi, Tõnu Trubetsky, Hardi Volmeri, Mihkel Raua ja Peeter Volkonskiga, kontsertsarjaga “Disko pole oluline, punk on põhiline” tähistavad muusikud eesti pungi 30. aastapäeva.

Kiire punkplaaditeo kõrvalt (plaat peaks välja tulema 6. juunil) õnnestus lauljal leida aega intervjuu jaoks, et Harju Elu lugejatega omi mõtteid jagada.

Oled Sa maa- või linnapoiss?

Maapoiss pole ma kunagi olnud. Eks ma olen oma lapsepõlvesuved maal veetnud, aga maapoisiks ma ennast kahjuks või õnneks kutsuda ei saa.

Sündinud ja kasvanud olen linnas. Lahe on see, et sain maal olla, lapsele on see väga oluline.

Võib-olla lapsena ise ei saa aru, et kuidas sind rebitakse keset suve ja viiakse kuhugi maale (naerab), aga kui sa seal endale tegevust ja sõpru leiad, on see tagasivaadatuna kvaliteetselt veedetud aeg.

Isegi ebameeldivad tööd, mida ei taha teha, sest ei taha mängu pooleli jätta ja maatööd tegema hakata (naerab). Isegi

need tööd tunduvad nüüd lahedad.

Mida tähendab Nissi Sinu jaoks praegu?

Nissi vald? Selles suures valdas on üks konkreetne koht, kus mina olen aastaid käinud. See on mu isa talu, mille ta kunagi ostis kohutavas seisukorras ja algul vaikselt nokitsedes hakkas omale suvekodu rajama. Hiljem sai sellest päris elukoht.

Nissi on minu jaoks võõras sõna, mina käin ikka Riisiperes ja sellega on seotud suur hulk mu mälestusi. Lapsepõlv, noorus... ennekõike suved.

On mõnus isaga koos toimetada ja niisama oma aega veeta. Viimasel ajal suhtleme isaga rohkem küll telefoni ja Skype'i teel.

Laulsid isa orkestri Nissi Trollide saatel orkestri juubelikontserdil. Oli see teil koos musitseerida esimene kord?

Ei, meil on varemgi koos esinemi olnud. Kunagi tegime koos Pühajärve Beach Partyt esinemise ja tähtpäevi on varemgi koos peetud.

Ma olen ikka Nissi Trollidega koos laulnud nii mõnedki korrad. Lausa Smilersiga oleme koos orkestriga mänginud oma kaks-kolm korda. Turba koolis oleme esinenud...

Mul lähevad need koolid ja saalid sassi, neid on seal kole palju mu jaoks (naerab). Mäletan, et kuskil, aga alati, kui isaga räägime sellest, siis olen kuskil vales saalis olnud mõtetega. Tegelikult on asi toimunud hoopis mujal.

Nissi Trollide kontserdi ajal läks mulle väga hinge “Lendan” laul. See kuidas orkester laulule tasapisi taha tuli ja millise emotsiooni see kokkukõla tekitas. Oled Sa veel Smilersist erineva koosseisuga esinenud?

Estonian Dream Big Bandiga olen esinenud, oleme teinud lausa mitu kontserti ja see on Eesti parimatest puhkpillimängijatest kokku pandud Big Band. Isegi plaadi tegime.

Osaliselt võeti Nissi Trollide seaded Dream Big Bandi repertuaarist ja isa arranžeeris ümber oma orkestrile sobivaks. Isa tegi kuidagi väga vahvalt seaded, et seal kontserdil lauldes ei saa arugi, kui selja taha ei vaata, et pillide taga on lapsed.

“Lendan” on niisugune lugu, mida me bändiga üldse väga harva oleme laulnud. Ta on meil plaadil olemas, aga kontserditel pole kunagi mänginud. Vaid Dreamiga ja Nissi Trollidega olen seda lugu esitanud. Orkestri saatel on seda lahe laulda, kuigi see on vana lugu. Mulle endale meeldib ka see lugu väga.

Ükskord helistas mulle üks vend ja ütles, et kuule, ma leidsin su plaadilt laheda loo, lõpp hea lugu. “Lendan” on jalgpalliplaadil (Album “Jalgpall on parem kui sex” ilmus 2001. a. – toimetus.) kümnend ja viimane lugu.

Kõik teavad, et on üheksa lugu, aga viimast, seda kümendat pole viitsinud enam ära kuulata (naerab).

Kas Sa jälgid või tajud, kuidas publik reageerib?

Seda ma ei jälgi, pigem ikka tunnetan. Olen lavalt juba mõned

aastad olnud ja saan aru, kas lugu jätab ükskõikseks või mitte. Ausalt öeldes, kui tagasi vaatan, ma väga ei mäletagi aega, millal oleks publik olnud ükskõikne. Publik, kellele mul on au olnud esineda, on siis ühel või teisel põhjusel oma tähelepanu mulle suunanud või olen ma millegagi nende tähelepanu pälvinud.

Võib-olla on see ka sellepärast nii, et ma pole ühtegi, mitte ühtegi esinemist oma elus teinud nii, et ma ei paneks sellesse oma kirge või iseennast. Mul ei ole sellist mentaliteeti, et lähen ja teen ära, jooksen korra läbi ja pistan papi tasku (hakkab naerma).

Sellist asja pole kunagi teinud ja ei kavatse ka. Närveerin ikka enne iga ülesastumist ja valmistun selleks ka, kuigi vahel võib asjaosalistele, kes minuga koos teevad, jääda mulje, et ma väga ei süvene. Kui isa hakkab helistama ja muretsema ette, et me ühise esinemise jaoks hakkaksime kolm kuud varem proove tegema, siis ütlen talle, et ära muretse, kõik laabub. Ise käin ikkagi samamoodi lood läbi.

Isa ja ema on mind õpetanud, et alati tuleb kodune töö ära teha, et kui kõik see kamp on koos, ei hakataks siis alles looga tutvuma. Proovis mängitakse kokku ja vaadatakse nüansid üle, aga paljude meelest on nii, et tullakse proovi, siis vaadatakse, mis nüüd üldse tegema peab. Minu tööstiil on teine.

Meil on bändis nii, et kõik teevad kodus asjad selgeks, ja kui kokku saame, siis nõormistame selle ära.

Edasi loe www.harjuelu.ee.

UUDIS

Maavanem tutvus tulevase presidendiga

■ Viimase kahe nädala jooksul jätkas maavanem Ülle Rajasalu tutvumisringkäiku maakonnas, külastades teiste seas Jõelähtme valda ja Keila linna. Jõelähtme vallas leidis lausa aset kohtumine tulevase Eesti vabariigi presidendiga.

17. mail külastas maavanem Rajasalu Jõelähtme valda, kus ta Kostivere põhikoolis tutvus poisiga, kes on enda sõnul tulevane Eesti president.

25. mail tutvus maavanem Keila linnaga. Pildil uurib maavanem AS Harju Elekter meistritl mida pannakse alajaama sisse. Tagapool naeratab teadjana linnaapea Tanel Mõistus. 2x Kaarel Kose

Rajasalu tutvus ka Keila linnavalitsuse, maakonnaraamatukogu, sotsiaalkeskuse, töökeskuse ja terviserajadega. Pildil külas linnavalitsuses.

Valdur Vacht

Ksenija Balta tuleb Aegviidu spordipäevale

■ Mullu kaugushüppes Euroopa sisemeistriks kroonitud Ksenija Balta külastab 1. juunil, lastekaitsepäeval Aegviidu põhikooli.

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

Spordipäev algab kooli kõrval 1. juunil kell 10.00. Tund hiljem kohtuvad lastega Nissist pärit kaugushüppaja Ksenija Balta ja tema treener ning elukaaslane Andrei Nazarov.

Nad räägivad lastele sportimisest ja sportlikest eluviisidest. Ksenija Balta on lubanud koos õpilastega kaugust hüpata ning rääkida neile hüpetehnikatest.

Baltale oli mullune aasta väga edukas. Märtsis võitis ta sisekergejõustiku EM-il kaugushüppes kulla.

Ta tunnustati ka Eesti ning Harju maakonna edukamaks sportlaseks.

Tänavusel sisekergejõustiku MM-il oli Balta kaugushüppes neljas.

SÜNDMUS

Ääsmäel oli tantsurõõmus reede

■ Möödunud reedel oli Saue vallas Ääsmäe põhikooli tagune õuemuru rahvariides lapsi täis. Harjumaa 1.-2. klasside rahvatantsupäev tõi kokku 22 rahvatantsurühma 400 noore tantsijaga.

Regina Lilleorg
regina@harjuelu.ee

Rahvatantsupäeval tervitas kokkutulnud päeva peakorraldaja, rahvatantsujuht Piret Kunts. "Siin on meil nelisada tantsulast üle kogu Harjumaa kokku tulnud," rõõmustas peakorraldaja ja asus tantsurühmi üle hõikama.

Ikka "Keila?" ja kohe kostis vastu tantsurühma reibas "Jaal". Keilale järgnesid tantsurühmad Sauelt, Jürist, Tabasalust, Sakust, Viimsist, Loksalt, Vihasoolt, Ristilt, Laagrist, Turbast ja Ääsmäelt.

Ilus ilm

"Mul on väga hea meel, et tel aastal olete tulnud just Ääsmäele. Ääsmäe on meie vallas vaieldamatult üks selline koht, kus rahvatantsu eriti armastatakse," sõnas tantsulaste Saue valla abivallavanem Indrek Lindsalu. "Me oleme valla poolt

tellinud teile ilusa ilma, aga nagu korraldajad ütlesid, oleme võib-olla natuke liiale läinud," lisas naeratav Lindsalu kõrvetava päikese all.

"Loodan, et peate selle kuumaga kenasti vastu, tantsite oma tantsud ära ja tunnete lihtsalt rõõmu sellest päevast," ütles Lindsalu.

Ääsmäe põhikooli direktor Jaanus Kallion lausus tantsulapsi tervitades, et Ääsmäe tantsupäev võiks saada nii vägev, et meenuks pidulistele veel aastate pärast.

Vägev pidu

"Meie alustame oma tantsupidu "Sabatantsuga," juhatab Piret Kunts peo sisse ja igast ilmakaarest tantsisid lapsed tantsumurule kokku. Tantsukava oli väga hoogne, "Savikoja venelasele" järgnes "Vingerpolka" ja veel hulk põneva nimega tantse. Tantsijad pidasidki kenasti vastu ja peagi olid ühises lõputantsuringis nii lapsed kui nende tantsuõpetajad.

Harjumaa Omavalitsuste Liidu poolt tänasid tantsulaste õpetajaid Ruth Jürisalu ja Merike Hallik, ühise kringlisoõmise järel aga hakkasid tantsurühmad tasapisi uuesti esitatud tantse läbi tantsima. Hoog oli sees ja pidu oligi vägev.

400 tantsulast Harjumaalt tantsis reedel Ääsmäel. 3x Regina Lilleorg

MINU PILL ON AKORDION

Akordionist otsib pillist tooni, mitte kääksu

■ Akordion – üks vana-aja pill, millelt on aastakümnete jooksul tiritud välja helisid laulujorina saatets või sussi sahistamiseks; mis paljudel kodus tolmuses nurgas põõningul või kapi sügavuses no rutamas; mida paljud on vanemate pealekäimisel paar esimest kooliaastat õppinud.

Jaak Lutsoja

Akordionist, muusik, õpetaja

Need on mälestusküllid mida kuuled sageli, kui tuleb juttu akordionist. Paljud minu kolleegid (Raivo Tafenau, Urmas Lattikas jt.) on alustanud oma muusikuteed just akordioniga. Algas minugi karjäär sarnaselt, kuni ühel hetkel tuli huvi akordioni vastu nii võimsalt, et teist teed oma elus ei näinudki.

Käisin vanemate meeleheaks muusikaklassis, kus omandasin akordionimängu alusbaasi. Läbi ime pääsesin pääsesin õppima G. Otsa nim. Tallinna Muusikakooli. Edasi läks kõik kui filmis: suurenes huvi muusika ja pillimängu vastu, tekkisid mängimisvõimalused, mis küll esialgu piirdusid põhiliselt õhtuste mängudega restoranis.

Aastate möödudes avanesid võimalused esineda erinevates projektides ja kontsertidel.

Toon ja kääks

Minu jaoks on akordion professionaalne kontsertinstrument. Selleks, et saavutada akordionistina märgatavaid tulemusi, on vaja väga palju harjutada ja omada head instrumenti.

Pideva harjutamise tagajärjel tekib akordionistil toon, mis kaob, kui pilliga aktiivne kontakt väheneb. Siis muutub akordionitoon tasapisi kääksutamise sarnaseks.

Pideva harjutamise tagajärjel tekib akordionistil toon.

Akordioni toon võtab mängijalt palju lisatähelepanu, eriti kui proovida siseneda pop-jazzi maastikule. Oma olemuselt see pill pop-jazz muusika mängimiseks mõeldud pole. Selleks, et sobitada akordioni heli ning saavutada pop-jazz muusikas teiste pillidega võrdne tulemus, tuleb palju otsida ja vaeva näha.

Samas näiteks saksofon või kitarr oleksid nagu loodudki pop-jazz muusika tarbeks. Õnneks olukord paraneb iga aasta-aga ning loodan, et areng ja otsingud akordioni improvisatsioonilises maailmas jätkuvad.

Akordioni üks omapäradest on vasaku ja parema mängupoolte tehniliste süsteemide erinevus. See on ka üks põhjuseid, miks akordion nõuab suurt keskenmumist.

Kahe erineva süsteemi kokkusobitamine, helikujundite ettemõtlemine ja tehniliselt teostamine on pilli üheks suuremaks väljakutseks ka professionaalidele. Tõenäoliselt loodi algselt

Tunnustatud akordionist Jaak Lutsoja on muusikat armastanud kogu oma teadliku elu.

Erakogu

akordioni vasaku poole süsteem saatebassi "umtsa" bassi mängimiseks, see imiteerib orkestrit. Antud käsitlus ei vaja erilist tehnikat, ega suurt pingutust.

Orkestrit väljas

Ühe huvitava nüansina võib akordioni juures välja tuua selle, et kui enamus pillidest on leitud oma koha erinevates orkestrites, siis akordion on jäänud sellest kõigest kõrvale.

Põhjuseks võib olla see, et ta kõlab ise nagu orkester ja ei sobi suured kollektiivi. Orkestripillid annavad igaüks killukese terviku saavutamiseks. Akordionistile on see kindlasti probleemiks reaalse töö leidmiseks ja jääbki üle hakkama saada solistina.

Akordion kõlab ise nagu orkester.

Paljudele muusikutele, kes oma tööd südamega teevad, nagu mullegi, avanevad võimalused esinemisteks ja huvitavates projektides osalemiseks. Olen jõudnud arusaamisele, et saan akordionil veenvalt esineda siis, kui suudan vaadata kaugemale akordioni spetsiifikast ja minna muusika sisse.

Sellisel juhul on tunne, et ei mängigi akordion, vaid kõlab muusika, kus pillil pole mingisugust tähtsust.

CV

Jaak Lutsoja

- Sündis 18. mail 1971.
- Õppinud akordioni Tallinna Lilleküla gümnaasiumi muusikaklassis (1978-1984, õp. Maris Kurel) ja G. Otsa nim. Tallinna Muusikakoolis (1987-1997, õp. Jaan Sommer). Lõpetas G. Otsa nim. Muusikakooli akordioni eriala.
- Teda tuntakse, kui Euroopa üht tunnustatumat improvisatsioonilist akordionisti, kes viljeleb väga laia amplituuga muusikat (pop-jazzist kuni kaasaegse klassikalise muusikani).
- Alates 1997 tegutseb vabakutselise muusikuna. Mängib akordioni ja klahvpille ansambli Karavan.
- On Saue Muusikakoolis õppejõud akordioni erialal.

Noorte jazzfestival Visioon toimub 3.-5. juunil

2010. aastal on Visioon pühendatud erilisele pillile – akordionile. Festivali alapeal-kiri on "Akordion jazzis" (Accordion in Jazz). Festivalile oodatakse kõikide erialade soliste ja erinevaid koosseise.

Lisaks on selle aasta festivali eesmärgiks tutvustada akordioni väljendusvõimalusi eri stiilides – jazz- ja muus improvisatsioonilises muusikas. Kuuleme improvisatsioonilist muusikat nii noorte, kui ka professionaalide esituses. Visioon esitleb peaesinejatena

suurepäraseid muusikuid: Zoltan Orosz Trio Ungarist ja Jaak Lutsoja Band Eestist. Festivali programmis toimuvad noorte jazzartistide kontserdid Tallinnas, Saue linnas ja mujal Harjumaal. Esinejate seas on noored kõikjalt Eestist ja välisriikidest. Festivali eelüritusena on planeeritud Visiooni Jam Clubis Clazz kolmapäeval, 2. juunil. Toetavad Kultuurkapital, Harjumaa Omavalitsuste Liit, Saue linn, Ungari Instituut, jt. (Kristiina Liivik, festivali peakorraldaja)

Venemaa, Peterburi piirkonna turismijuhid skulptor Tauno Kangro kodutalus Laitses.

Varri Väli

POHJOIS-VIRO – KALKKIKIVEN VALTAKUNTA

Varri Väli: “Meid pankrot ei ähvarda”

■ Selliseid turismifirmasid nagu Estravel või Horizon Travel teab tõenäoliselt iga vähegi reisinud inimene. Kõiki nimekaid mitte kahjuks hea külje pealt. Millega tegeleb aga sihtasutus Põhja-Eesti Turism?

Ülo Russak

ylo@harjuelu.ee

Varri Väli, sihtasutuse juhataja: Et väliturismi Eestis lihtsam ja selgem korraldada oleks, on Eesti jaotatud kolmeks turismi piirkonnaks – Põhja-, Lõuna- ja Lääne-Eestiks. Põhja-Eesti turismi piirkond hõlmab Harjumaad, Virumaad, Rapla- ja Järva- maad.

Meie ülesandeks on meelitada väliturist Eestisse, just Põhja-Eestisse, tehes selleks koostööd EAS Turismiarenduskeskusega ja maakondade turismialitustega.

Meid toetavad igal aastal EAS, maavalitsused ning kohalikud omavalitsused.

Kuidas turisti Eestisse meelitamine käib?

Väga mitmel moel. Kõige efektiivsem on nn tutvumisreiside, turismiarendajate keeli fam-tripide korraldamine. See tähendab, et kutsume koostöös EAS-iga tutvumisreisidele Eestisse reise korraldavate välisriikide turismifirmade juhid ja müügi-juhid, tutvustame neile Eestimaad, rohkem muidugi oma piirkonda, levitame turismikatalooge.

Millistes riikides olete sel moel Eestimaad tutvustanud?

Koostööpartneriteks on meil loomulikult naabrite – Soome, Läti ja Vene turismifirmad. Venemaalt otsesemalt Peterburi piirkond. Tutvustusreisidel on käinud aga ka Jaapani, Rootsi ja

Saksamaa reisikorraldajad ning sellel aastal tulevad veel Poola ja Prantsusmaa. 2011 alustame Hollandi ja Belgia turismifirmadega, kes tegelevad loodusturismi pakkumisega.

Kes sellist tegevust finantseerib, väga odav see olla ei saa?

Peafinantseerijaks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS), aga tulevikus kaasame rohkem ka ettevõtjaid.

Nii et pankrott Põhja-Eesti turismi ei ähvarda?

Kindlasti mitte.

Kuidas te Põhja-Eestit müüte, mida reklaamite-näitate?

Tutvustame Põhja Eestit “paekivi kuningriigina” (North Estonia – the Kingdom of Limestone; Pohjois-Viro – kalkkikiven valtakunta). Seob ju paekivi paljusid Põhja-Eesti vaatamisväärsusi – paekivist on Tallinna vanalinn,

Padise klooster, Rakvere linnus, Kiiu torn, Paide vallitorn, paekivist on ka Ontika, Türisalu ja Pakri pank ning Jägala ja Keila juga

Igas maakonnas on veel oma turismikeskused. Kas te konkureerite nendega?

Kindlasti mitte. Kui väliturist on juba siin, siis on nende punktide ülesanne jagada täpsemat informatsiooni kohalike vaatamisväärsuste kohta. Ja veel üks tõsine üheskoos lahendamist nõudev probleem – Harjumaal on ainuke maakond, kus puudub oma turismikeskus.

Kas lööte kaasa ka Tallinna kultuuripealinna programmis?

Tahame tutvustada kultuuripealinna saabuvatele külalistele Eesti toitu ja selle pakkujaid väljaspool Tallinna. Mõtteid on teinud, aga ühtegi siduvat lepingut veel allkirjastatud ei ole.

Keila kaunid kodud selgunud

Eelmisel nädalal selgusid Keilas heakorraldajate konkursi “Kodud Kauniks” tulemused.

Aastaringse konkursi tulemusel pidas komisjon kaunimaks koduaiaiks Aiandi 11 asuvat Mai ja Feodor Lillebergi koduaeda. Korterealamute arvestuses tunnustati kaunimaks Jõe 59 elamu. Ettevõtete-asutuste grupis tunnustati Miikaeli kirikut.

Kogudust hinnates tõsteti esile koguduse viimase aja tegevust. Kirikuaias on mitmed hooned saanud uue kuue, üldine heakord on oluliselt paranenud, meeldivalt korrektno on ka kogudusehoone ja seda ümbritsev kinnistu Paldiski maantee 2.

Lisaks on kogudus alustanud Keila lähedal Kummas asuva endise pastoraadi ümbruse korrasdamist. Eripreemiad määrati parima suveaia eest Ülesõidu 22 perekond Uusmaa aeda.

Parima sügisaia tiitli sai kortermaja Põhja tn. 12, parima talveaia oma Tähe tn. 4 asuv Karin Savet ja Taavo-Erki Vitsuti koduaed. Gruppide võitjad saavad auhinna seinaplaadi. Lisaks väike rahaline auhind. Üle-eestilisele võistlusele Kodud Kauniks otsustati esitada väikealaste grupis Aiandi tn. 11 Mai ja Feodor Lillebergi koduaed. Auhiinad antakse üle Keila linna päeval 29. mail. (HE)

JUUBEL

Vääna mõisas tähistati kolmekordset juubelit

■ Laupäeval oli Väänas põhjust pidutseda, sest laste- ja algkoolil täitus 155 aastat, mõisakoolil 90 ja lasteaial kümme tegevusaastat.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

255-aastasest kogujuubelit tähistati mõisa pargis kooli ja laste- ja vilistlaste ning tänaste õpilaste ja õpetajate kokkutulekuga. Kooli direktor Maris Viisileht kinnitas, et kohal oli vähemalt 160 inimest.

Aukoht kuulus kokkutulekul 1945. aastal Vääna kooli tööle tulnud õpetaja Helvi Reissarele ning 1966. aastal koolis tööd alustanud Linda Raunetile. Praegu peavad daamid pensionäripõlve.

Vanimad kohale tulnud vilistlased olid alustanud õppimist 1930ndate lõpul.

Kool mitmes külas

Millise arengu on 155-aastane Vääna kool läbi teinud? Maris Viisileht andis lühikese ülevaate ajaloost. “Meie kool on kandnud väga erinevaid nimesid, nagu Vääna ministeeriumikool, Vääna-Vahi kool, Vääna mittetäielik keskkool. Ja ka tema suurus on läbi aegade siin õppinud õpilaste osas kõikunud mõ-

nekümnest kuni paarisajani,” ütles direktor.

Samuti on kool asunud väga erinevates kohtades. Küll Liikva külas, Vahi külas ning viimased 90 aastat Vääna mõisahoones. Kümme aastat tagasi ehitati liisaks lasteaed, kus on praegu kaks rühma – Mõmmid ja Mii-sud.

Vallavanem sai vesti

Pärast ajaloolist ülevaadet andsid koolilapsed tähtpäevakontserdi. Laulu- ja pillilugude vahele kuulati endiste õpetajate ning õpilaste mälestusi, ülevaateid kooli asutamisest ning kolimisest mõisahoonesse.

Teenekaid pedagooge ja eksvallavanemaid tunnustati mälestuskelladega ning mõisahoones fuajee kiviparketi mustri järgi kujundatud keraamiliste medaljonidega.

Vallavanem Kaupo Rätsep sai aga kingituseks koolivormi vesti. “Kui Sa juhtud Vääna kooli tulema ja meie tegemistest osa saama, siis on võimalus välja näha nii nagu meigi. Oled nagu meie koolipere liige,” ütles direktor kinki üle andes. Öhtu lõpetas tantsupidu ansambli “Lehmakommission” muusika saatel.

Vääna laste- ja algkooli kohta lisa ka: www.vaanakool.ee.

Pidupäev avati rongkäiguga Vääna mõisa juurde. Esireas sammusid Harku valla juhid ning kooli direktor.

Koolilapsed mängisid pilli, laulsid ning lugesid ka luuletusi.

Mõisahoones ette kutsuti endised ja praegused õpetajad ning neile kingiti mälestusesemed.

3x Lembit Kitsel

FOTOLUGU

HARJUMAA ON KA AMEERIKAS

Eelmisel nädalal USA Marylandi osariiki külastanud Keila linnapea Tanel Mõistus leidis seal ka väikese Eesti nurga. Viimases on kodumaised raamatud, riigilipp ning maakonna lipp. Osariik on ju maakonna sõpruspartner. (Allar Viivik, erakogu)

SAJAD KODUD JÄID 1940 KEVADEL TÜHJAKS

Paldiski ja Pakri poolsaar anti ühegi pauguta Punaarmeele

1940. aastal mai keskpaigast kuni 10. juunini tühendati Eesti ja Nõukogude Liidu lepingu järgi nii Paldiski linn kui ka enamus poolsaarest. Täielikult anti Punaarmeele kasutamiseks ka Pakri saared, kokku koliti ära sadu majapidamisi.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

1939. aasta MRP kokkulepe ning baasilepinguga alanud tragöödia lõppes 1940. aasta kevadel. Ehkki Eesti vabariik oli veel vormiliselt iseseisev, tuli täita Nõukogude Liidu ning võitmatu Punaarmee ahneid soovet.

Paldiski lõpliku tühendamise leppele anti allkirjad 15. mail. Selle järgi kuulus elanikkond linnast väljasaatmisele. Lisaks tehti tühjaks poolsaarel asunud Ohtra, Leetse, Pakri ning kahe kolmandiku ulatuses ka Laoküla. Viimasest jäi alles vaid nn. Altküla. Ülevalküla aga tühendati. Kogu poolsaare ja linna majapidamisi oli hinnatud (Eesti riik ostis majapidamised välja) juba 1940. aasta märtsist.

10. juuniks pidi olema lõpetatud Paldiski linnavalitsuse, politsei, piirivalve, tolli ja sadama tegevus. Ka elanikud pidid ära saadetama.

1940. aasta 26. juuni "Päevaleht" tõi välja mõningaid andmeid seoses baasidega. Likvideerida tuli 1300 majapidamist. 80% ümberasustatuist leidsid endale ise elukoha. Ülejäänuid aitas riik, põhiliselt lahkunud sakslaste maade ja hoonetega. Ümberasujatele anti ka 150 riigi ehitatud asundustalu.

Riik ostis talud välja

Rein Matthiessen oli 1940. aasta kevadel 7-aastane poiss ning elas koos ema, isa ja viis aastat vanema vennaga Paldiskis. Nende elumaja asus linna piiril, üsna nn. Muula mägede vahetus läheduses.

"Mäletan, kui 1940. aasta talvel põles reidil allaveelaevade emalaev. 1950ndate alguses, kui ma olin Kuibõševi lähedal sõjaväes, oli tolle laeva juht minu

otsene ülemus," rääkis Matthiessen.

Reinu isa poolvend elas Kloostri vallas (nüüdne Padise vald) Laokülas jaama juures Väljaotsa talus. Samas külas, Uljaste talus elas aga tädi. Just tema juures saadi peavarju, kui linn tühjaks tehti. Kuid kahjuks ei olnud Laoküla rahval pikka aasu. 17. mail ostis vabariigi põllutöeministerium 29,88 hektarilise Uljaste talu ära. Selle hinnaks arvati 7000 krooni, millest 1000 krooni maksti kohe välja.

Asjaga oli kiire, sest Laoküla rannale plaaniti vesilennukite sadamat. Ette rutates võib öelda, et see sai ka valmis. Aga 1940. aasta sügistorm lõhkus peaaegu kõik lennukid. "Ilmselt olid lennukid ankurdamata ning lained löid need kaldale sodiks," teadis Matthiessen. Kuulu järgi olevat 28 süüdlast antud tribunali alla ning nad lasti Kloogal maha.

Lahkuti pisarsilmi

Samas külas Saueaugu talus elas ka Rein Matthiesseni ristiema Linda Trikk (hiljem Koplisalu). Praegu 94-aastane naine on pannud enda mälestused väljakolimisest kirja. Järgnevalt neid refereerimegi.

"Kolimese vist nädalapäevad. Isa vedas hobusega (majakraami – toim.) Paldiski vagunitesse. Viki Maimu isa oli tal abiks. /--/ Meie, tüdrukud, pakkisime asju kastidesse. 8. mai oli kolmapäev. See oli viimane kolimispäev kodust, läks toakraam teele.

Laudast toodi kanad kastiga. /---/ Lambad pandi vankri, jalad seoti kinni ja nii nad olid laupäeva õhtuni. /---/ Vankri külge seoti kolm lehma ja aastane mullikas, kes väljas polnud käinud, hüppas röömust. /---/ Nii me siis astusime, silmad vett täis. Isa ütles: ma lootsin, et mu lastel on kodu, aga nüüd peame võõrsile rändama. Maha jäi rehepeksu masin, mida hobused ringi vedasid. Õue jäi kütün kalapiügi võrke täis."

Koliti Pärnumaale

Edasi kirjeldab Linda Trikk, kuidas Paldiski jaamas seisnud rong oli 70 vagunit pikk. Oo läbi käis uute rongide koostamine ning vaguneid manööverdati jaa-

TEAVE

Tühdendatud Laoküla talud, 1940. a.

Talunimi	Perekonnanimi	Inimesi
Suurekivi	Paemre	5
Kase	Freibach	2
Saare	Aamann	3
Kraavi	Lindst(r)öm	4
Kraavitoa	?	3
Põlluotsa	Pärtelson	4
Kükimäe	Feltmann	4
Soone	Alliksaar	2
Saueaugu	Trikk	4
Sarapuu	Ingeland	4
Raja	Ingerand	5
Koolitalu	Idarand	6
Koolimaja	Hamm	5
Matsu	Matiesen	3
U(Ü)nna	Puumann	6
Peku	Trikk	3
Tiila	Matiesen	4
Tõnu	Toom	6
Uustla	?	6
Taale	Palm	10

Masu	Haumann	6
Külma	?	2
Uusbergi	Heinsalu	5
Otsa	Ingeland	4
Reinu	?	2
Kruusiaugu	?	4
Uljaste	Ruutmann	2
Uljaste	Matiesen	5
Mudaaugu	Trikk	3
Väljaotsa	Matiesen	3
Tänavotsa	Matiesen	3
Altsa	Promisen	2
Sarapuu	?	?
Allika	Promisen, Kaljuvee	7
Põlda	Madermann	4
Lepiku	?	?
Paju	?	?
Päripõllu	?	?
Leongi	Trikk	4
Ringi	Reemann	3
Tõnise	Soonits	7
Laoküla putka	Pohlamägi	4
Tõnise	?	?

Allikas Linda Trikk

ma ning praeguse Lõunasadama kohal asunud nn. Koka-Putka vahet.

Kuidas jätkus teekond? Linda Trikk kirjutab: "Nõmmel tuli ringi kolida. Olime laiarööpalises rongis. Aga Vigala läheb kitsarööpmeline. /---/ Algas jälle tassimine. Oh neid tünne ja tänne, põllutööriistu, vankreid 3, üks regi, üks kreska, üks saan. Pesukatel, liha ja kala veerendid, õllepõud jne. Seitse vagunit kraami sai ringi tõstetud. Kartul, vili, jahud, heinad ja puud said veomasinal kohale. Sõitu alustasime reedel ja päeva tõusuks jõudisime Vigala."

Sealt edasi viis Trikkide perekonna tee 11. maiks Pärnu-Jaagupi lähedale Roodi mõisa. Ruutmannide-Ojalate pere aga kolis Jänedale. Matthiessenite pere sai peavarju Pääskülas. Veel mindi külast Valingule, Sauele, Väana, Paliverre, Lääne-Ristile ning mujalegi.

Saksa okupatsiooni ajal lubati elanikud Pakri poolsaarele tagasi. Nõukogude Liidu Punaarmee uue tuleku järel tehti külad jälle tühjaks.

Laoküla rahvast 1930.-ndate aastate lõpul.

4x repro

Raudteejaama kogunesid 1940. aasta kevadel nii linna elanikud kui ka ümbruskaudsete külade rahvas.

Kalarannas peatusid nii Pakri saare elanike kui ka poolsaare rahva paadid.

Paldiski oli 1930ndatel 800 elanikuga väikelinn. Sellele idüllile tegi lõpu baaside leping.

TEAVE

Paldiski ja selle ümbrus 1939-1941

- 23. augustil 1939. aastal sõlmiti Moskvas MRP ja selle salaproto-kollid. Eesti hakkas kuuluma Nõukogude Liidu huvipiirkonda.
- 24. septembril 1939. aastal saabus välisminister Karl Selter Moskvasse, et sõlmida kaubandusleping. Ootamatult nõuti Nõukogude sõjaväebaase Eestisse.
- Eesti võttis nõudmised vastu. 28. septembril sõlmiti Moskvas vastastikuse abistamise pakt. Viimasega sai Nõukogude Liit õiguse omada sõjalaevastiku baase ja lennuvälju Paldiskis, Hiiumaal ning Saaremaal.
- 10. oktoobril kirjutati Tallinnas alla protokoll, millega loovutati teiste hulgas Punaarmeele Klooga ning Laulasmaa.
- 18. oktoobril ületas Punaarmee Eesti piiri. Osa kolonne liikus marsruudil Narva-Jägala-Kohila-Hageri-Paldiski-Haapsalu.
- 15. mail 1940. aastal sõlmiti uus leping. Selle järgi loovutatakse Paldiski ja selle ümbrus, Pakri saared, Osmussaar ja ligi 100 küla ning asundust Punaarmeele. Samal päeval loovutati kuus Eesti majakat (s.h. Pakri) Punaarmeele.
- Paldiski ümberasustamine vältas 16. maist kuni 10. juunini.
- 4. juulil lõpetati valitsuse otsusega Pakri valla omavalitsuse tegevus.
- 25. juulil anti Pakri saared täielikult Punaarmeele.
- 7. veebruaril 1941. aastal anti Moskva partei poliitbüroo otsusega Paldiskile vabariikliku alluvusega linna õigused.
- 28. augustil vallutasid Saksa väed Tallinna, Keila ja Paldiski.

Allikas XX sajandi kroonika

TELERI EES

Ei tule tuulest

Ants Tamme

■ Millest edaspidi elektrit saame? See küsimuste küsimus, õigemini – vastus sellele, huvitab meist enamikku vähemasti niisama palju kui ilm inglasi.

Konservatiivse, et mitte öelda tagurliku mõtteviisiga inimesed teavad-arvavad omateada lausa ilmeksimatult, et saame põlevkivist edaspidigi. Seda on ju rohkem kui poolsada aastat tehtud ja miks ei võiks elektriasjad sedaviisi edasi käia?

Sest Eestil on ju vägevasti vedanud, et omal maapõues väärt jõuline olemas – aja seda muudkui ahju(desse), maksa saastekvootide eest, hoia ülekanalid korras ja muudkui kasseei tarbijatelt igal aastal hiilimisi suurendatavat kilovattitaset...

Kuid see põlevkivi kui elektritoorme jätkuv olemasolu on teinud meid ka üksjagu mõtelaisaks ja hooletuks, enesekindlalt ülbekski.

On 15, vaja 20

Kõik sellega seonduv kajastub kõnekalt põlevkivielektribossi Sandor Liive käitumises – ta on muutunud enesekindlaks, lausa ülbeks, otsides-leides üha uusi

põhjendusi, et aina suurendada ahjuaetava põlevkivi koguseid. Seadusandja määratud 15 miljonist tonnist temale kaugeltki enam ei piisa – talle on vaja “siin ja praegu” juba kahtkümmet miljonit tonni aastas.

Ja sedagi esialgu. Sest elektritootmise kattevarjus on ta ju arendamas põlevkiviõli ulatuslikku tootmist ning kavatseb seda suunda aina laiendada.

Aga põlevkivi, meie kollakaspruuni kulla ahjuajamine on järjest tulusam vaid lühinägelikust vaatevinklist kaedes. Ajame oma rikkuse ahju, saame mingi tulukoguse, ja edasi?

Vedelkütuse hinnad maailmaturul ju aina kerkivad ja sestap on põlevkivi ohter ahjuajamine iga aastaga järjest tulusam...

Mokaotsast on Liive põlevkivi-põletamise hoogustamise põhjenduseks vahel poetanud, et õlitootmisega kogutavat raha aatomielektrijaama rajamiseks millalgi kauges tulevikus.

Partsi pettumus

Aga põlevkivi, meie kollakaspruuni kulla ahjuajamine on järjest tulusam vaid lühinägelikust vaatevinklist kaedes. Ajame oma rikkuse ahju, saame mingi tulukoguse, ja edasi?

Oma keemiatööstusele ülihinnalisest ja -vajalikust toormest oleme sedaviisi varsti ilma. Ja

edasi? Venelastelt tuumaelektrit ostma?

Need ja paljud teised küsimused olid taas arutluse all ETVs “Foorumi” saates, kus võttis teistest argumenteeritumalt sõna akadeemik Anto Raukas. Majandusminister J. Parts ei suutnud varjata oma pettumust valitsusjuhi A. Ansipi hiljutise otsuse üle loobuda Eesti Energia börsile viimise.

lik midagi, ja tuumajäätmetegi küsimus on lahendatav.

Tuumaelekter on konkurentsitult odavam – näiteks Kanadas ei paigaldata elamute trepikodadesse elektrilüliteid – kõikidel korrustel süttivad õhtuvidevikus elektrilambid ning kustuvad alles aovalguse saabudes.

Elektrienergia on seal niivõrd odav, et elektrivahepealne väljalülitamine lihtsalt ei tasu ennast ära.

Pime usk põlevkivisse

Millal jõutakse Eestis selle teadvustamiseni ja lõpetatakse põhjenduste otsimine põlevkivi-energeetika mitte üksnes säilitamiseks, vaid selle osatähtsuse suurendamiseks?

Millal jõuavad need probleemid ükskord ka pädeva käsitlemiseni ETVs?

Aga ilmselt on põlevkivielektriusuliste ametnike võimulpüsimine sõltuv sellestki, et ühe kindla ja tulusa energiatoommega riikides valitsevad poliitilised režiimid on reeglina tagurlikud, nendel jääb vajaka edumeelsusest.

Sest kõik naftariigid on ju diktatuurisarnaste iganenud, ebademokraatlike poliitreežiimidega, ja mingi määrava koguse fossiilse energiakandja olemasolu on meidki mõtteviisi ja -võime poolest selgesti puudeliselt pidurdanud.

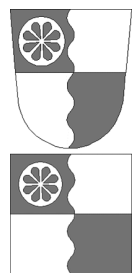
Kogu meie elekter ei tule tuulest. Ei pea tulema kogu meie traaditsi edasituhisev energia ka üksnes põlevkivist.

Tuumaelekter on konkurentsitult odavam – näiteks Kanadas ei paigaldata elamute trepikodadesse elektrilüliteid – kõikidel korrustel süttivad õhtuvidevikus elektrilambid. Internet

KOSE VALLAVALITSUS TEATAB:

Kose vallavolikogu 20.05.2010 otsusega nr 51 on kehtestatud Saula külas Endli kinnistu (33701:002:0371) detailplaneering.

KLOOGA HARJUTUSVÄLJA KASUTUSGRAAFIK

Kuupäev	Kellaeg	Tegevus
4. juuni	08.00-22.00	Laskeharjutus
5. juuni	09.00-19.00	Laskeharjutus
6. juuni	09.00-19.00	Laskeharjutus
8. juuni	08.30-17.00	Laskeharjutus
9. juuni	09.00-17.00	Laskeharjutus
10. juuni	09.00-16.30	Laskeharjutus
11. juuni	15.00-23.00	Laskeharjutus
	15.00-23.00	Väliharjutus

Laskeharjutus: kasutatakse tulirelvasid.

Väliharjutus: kasutatakse paukpadroneid, lõhkepakkette ja teisi imitatsioonivahendeid. Võidakse kasutada transpordivahendeid.

NB! Vastavalt vajadusele teostab Päästeamet harjutusväljal demineerimistöid.

Lisainfo telefon 5326 8423
e-mail klooga@mil.ee
internet harjutusvali.mil.ee

VASALEMMA VALLAVALITSUS TEATAB:

Tallinna kohtutäitur Arvi Pink müüb enampakkumise teel korteriomandi asukohaga Lennu 13-45 Ämari alevik Vasalemma vald 76102 Harjumaa.

Enampakkumine toimub 08.06.2010 kell 15.30 Tallinna kohtutäitur Arvi Pink büroos asukohaga Narva mnt 7D Tallinn. Alghind 70 000 kr. Tagatisraha 10% alghinnast peab olema laekunud enne enampakkumise algust a/a 335243810007 Sampo Pank, kohtutäitur Arvi Pink. Ostja peab ostuhinna tasuma kohe pärast enampakkumise lõppemist. Kinnisasjaga tutvumine kokkuleppel kohtutäituri.

Info tel 612 9155 või e-mail: arvi.pink@taitur.just.ee

VASALEMMA VALLAVALITSUS TEATAB:

Tallinna kohtutäitur Arvi Pink müüb kordusenampakkumise teel korteriomandi asukohaga Rummu 1-1 Rummu alevik Vasalemma vald 76102 Harjumaa.

Enampakkumine toimub 07.06.2010 kell 10 Tallinna kohtutäitur Arvi Pink büroos asukohaga Narva mnt 7D Tallinn. Alghind 36 000 kr. Tagatisraha 10% alghinnast peab olema laekunud enne enampakkumise algust a/a 335243810007 Sampo Pank, kohtutäitur Arvi Pink. Ostja peab ostuhinna tasuma kohe pärast enampakkumise lõppemist. Kinnisasjaga tutvumine kokkuleppel kohtutäituri.

Info tel 612 9155 või e-mail: arvi.pink@taitur.just.ee

VASALEMMA VALLAVALITSUS TEATAB:

Vasalemma vallavalitsus avalikustab ajavahemikul 03.05.2010-17.05.2010.a. Vasalemma vallas Lemmaru külas Karbiküla 1 ja Karbiküla 2 katastriüksustele kohanime (Karbiküla väikekoht) määramise eelnõu.

Eelnõuga saab tutvuda Vasalemma vallavalitsuse kantseleis Vasalemmas aadressil Ranna tee 8, kantselei tööaegadel (E, K, N 8.30-17.00; T 8.30-18.00; R 8.30-16.00) ning kodulehel www.vasalemma.ee. Info telefonil 677 6340.

VASALEMMA VALLAVALITSUS TEATAB:

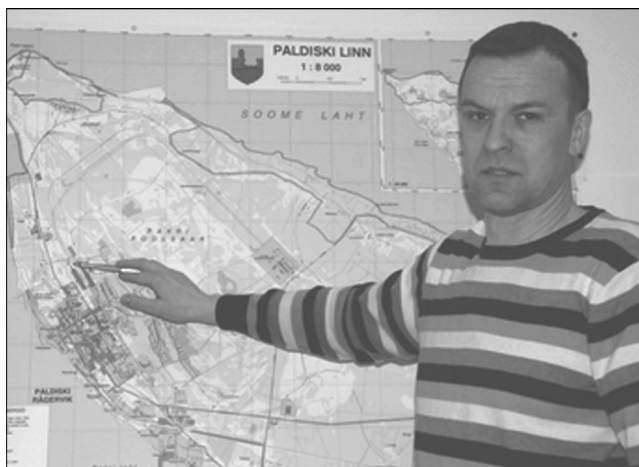
Vasalemma vallavalitsuse 04.05.2010 a korraldusega nr 97 on moodustatud juhtkomisjon Vasalemma valla arengukava koostamiseks aastateks 2011-2021.

Seoses sellega toimub arengukava koostamisprotsessi tutvustav rahvakoosolek 02.06.2010 a algusega kell 18.00 Vasalemma vallamajas Ranna tee 8 III korruse nõupidamiste saalis.

Ootame kõiki huvilisi, kes sooviksid osaleda loodavates töögruppides, et anda oma panus valla arengukava loomisele.

Eelmise ristõna vastus: naer toidab tervist

	X	Maksu peale panema	Hoog, innustus	Lind	Sala-politsei	X	...pihta	Endine uudiste-agentuur	Lill	Linn Florida osariigis	...-kiosk	X	Kõrgem sort	Kurgisort	Vene k. sidesõna	Küsisõna	Puu	
Kes ees, see ...						Meeshääl							Arvuti hiireklõps					
... .. Tartuensis											Konna-kuusk				2 x täht			
PILDIL ON Paldiski linnapea													Muusikal "Porgy ja ... Lind					
sine anno					Terava otsaga ese			Lamamis-diivan									Kaalium	
X	Itaaliale kuuluv saar Türeeeni meres	X	...-mail	Niiskus	Teravili	Iisaku Gümnaasium	Romaani "Hüvasti, kollane kass" autor Kirjastus			sin, cos, ... cot (Liiklus)-õnnetus		Nikkel		Linn				Rõhteend
Süsinik		Karjkatu-rist ja anj-mälj-reezissoor Araabja mehenimi							Kala Kirgas			Mõistus		Kindlus-tunnistus				
Anonüüm- sed Alko- hoolikud			VASTUS	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6.	
Kaame			V.-Kreeka kindlus			Pinna- moot			Sõjavägi									Vävel
Jõukus						Lehekülj (soome k.)			Väär				How ... you? Ümber- asunu					Naishääl
Imagi- naarühik		Rutee- niium Puunõu			Paps	Häda...			Linn Saksamaal Kaitse- politsei									Kõrbesaar
X	Riik, mille pealinn on Priština Vincent ... Gogh						Kreeka täht Mõla					"... Bella ja Öörah"						
Väga tähtis isik				Mongoolia võimu- organ					Olümpia- linn									Jupiteri kaaslane
Nuri- sünnitus				Rahvaliit		Sepa töökoht												Hapnik
Number					Kunstistiil					Kohitse- tud kult								Amper

LOOMAAIA LOOD

MÄLUMÄNG

Nad kuuluvad maailmale

Mati Kaal

Annab ta vähemalt sama palju tagasi kui võtab? Võtab aga loodusest loomi, teinekord üsnagi haruldasi loomi, et neid siis tehis- tingimustes pidada ja rahvale näidata. Kõige lihtsam on vastata, et inimeste emotsioone, mis nad loomaia külastamisest saavad, ei saa võrrelda loomaiais elavate loomade emotsioonidega.

Loom unustab ruttu, et ta puuris on ja elab siin oma igapäevast elu. Tema probleemiks pole teda ümbritsevad piirid, vaid sisustamata vaba aeg.

Looduses kulub lõviosa loomade ärkvelolekuajast toiduotsin- gule, meie toome neile aga regu- laarselt nii-õelda sekseri ette ja vaba aega jääb liiga palju üle. Õnneks tuleb iga päev neile enast näitama palju erinevaid inimesi.

Inimene, eriti laps, mäletab üht muljeterohket loomaiaikülas- tust veel kaua, teinekord ehk elu lõpunigi. Teadmiste väärtust, mida inimene loomaaeda külas- tades juurde saab, pole aga või- malik üle hinnata.

Rääkimata sellest, kuidas see mõjutab inimeste edaspidist suh- tumist loodusesse. Nagu üks Rahvusvahelise Looduskaitse Liidu asutajaliige, senegaalane Baba Dioum, on öelnud: "Lõppude lõpuks kaitseme me ikkagi üksnes seda, mida me armastame, armastada saame aga ainult seda, mida me tunneme ning tunneme

Naaritsaurija Tiit Maran kolleeg Liivi Allasega naaritsalt vaginaal- nõre proovi võtmas. Nõre abil tehakse kindlaks emase paaritumisval- midus. See on eelduseks järeltulijate sünnile. Pojad lähevad looma- aiast aga juba vabasse loodusesse.

Erakogu

me paraku kõigest seda, mille tundmist meile õpetatakse!"

Olen juba rääkinud, et omal ajal alustasin ülikoolis diplomit- tööga pruunkarust ja hiljem läksin kuidagi sujuvalt üle ka meie metsade teistele suurkiskjatele. Seetõttu kondasin toona lisaks loomaiaiatööle tihtilugu ka möö- da suurte kiskjate eluallasid.

Kuidagi hakkas neis paigus liikudes ja kohalike metsamees- tega suheldes minuni jõudma aga teadmine ühest samu piir- kondi asustanud väikesest kiskja- lisest, naaritsast, Euroopa naarit- sast. Ja sellest, et selle poolveelise eluviisiga kärplaste sugukonda

kuuluva loomakese käsi hakkab Eestis järjest kehvemini käima.

Karmimalt öeldes – Euroopa naarits kipub meilt kaduma. Koh- tusin toona sageli ka Venemaa zooloogidega ja, nagu selgus, oli seal sama häda. Ja ette rutates võin öelda, et hiljem selgus veelgi hullem – koguni terves Euraasias, Prantsusmaast Lääne-Siberini, kogu oma põlisel leivialal, on ta kiiresti hääbuv liik, sõna otseses mõttes täielikult välja suremas.

Ja suretajaks pole sugugi saa- mahimulised kaunid daamid, kelle kalli kasuka hinnaks see liik langeb. Oh ei, asi on palju tõsi- sem.

Inimkond on raadanud metsi, radikaalselt ümber kujundanud vooluveekogusid, ahendades seda- viisi naaritsa levikuala; lõpliku hoobi Euroopa naaritsale andis, tema väljasuretajaks sai aga ei keegi muu kui tema kauge sugu- vend, Ameerika naarits ehk mink.

Meie naaritsast natuke suu- rem, natuke tugevam, natuke ag- ressiivsem ja vähem inimpelglik, aga eluviisilt täpselt samasugune – konkurent toidule ja elupaika- dele.

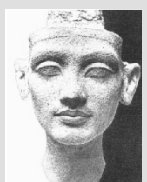
Isased mingid konkureerisid Euroopa naaritsa isastega lisaks veel ka emaste pärast. Mink võis Euroopa naaritsa emase küll vil- jastada, aga poegi sellest ühtest ei sündinud. Tiinestumine lõppes alati loote hukuga. Novosibirskis oli professor Dmitri Ternovski tehis- tingimuses seda ka katseliselt tõestanud.

Emane jäi küll ellu, aga pojad samas sündimata. See aga tähen- das, et selleks korra oli emane naarits mängust väljas, järjekord- ne sigimishooaeg Euroopa naarit- saile kaduma läinud. Aga see polnud kaotus ainult temale, see oli kaotus ka meie kõikide emale, kes me siin päikese all elame – kaotus emakesele loodusele.

Naaritsale on ta sigimispe- riode, hoolimata enam kui kolm korda pikemast elueast, andnud vaid tükki neli. Sellest siis tervelt veerand läks Ameerika naaritsaga paaritumisel kohe kaotsi.

Järgneb

Kevadmemento 2010 12. mäng

1. Banaan on maailma suurim rohttaim. Üks banaanivars kasvatab tavaliselt ühe viljakobara, mis võib kaaluda kuni 50 kg. Iga viljakobara tipus on ..., mida nimeta- takse banaanisüdameks. Sedagi kasutatakse toiduks, kas värskena, koos dipikastmega või lisandina juurviljatoitudes. Mis on banaanisüda?

2. Kelle asendamatuks rõivaesemeks on stetson?

3. Millega on kuulsaks saanud taanlane Kurt Westergaard?

4. Oma elu suurima võidu saavutas Friedrich Suur auster- laste ja prantslaste vastu lahingus, mis toimus Leipzigi lähedal. Mis lahing see oli?

5. Zeus andis kuningas Minosele sõnnipäise pronksist teenri, kes pidi kaitsma Kreetat saart. See pronksmees jooksis kolm korda päevas ümber Kreetale ja heitis kalju- rahne kõigi võõraste laevade pihta. Kui sardiinlased ürita- sid saarele sisse tungida, ajas ta end tules hõõguvkuumaks ning hävitas nad kõik oma põletavad embused, ise raevu- kalt irvitades – sellest on tulnud väljend "sardooniline naer". Kes oli see valvur, kelle Medeia lõpuks tappis?

6. Kes võistles esimese eestlasena olümpiamängudel sulgpallis?

7. Režissöör David Lean tegi filmi "Sild üle Kwai jõe" (1957) Pierre Boulle'i samanimelise romaani järgi. Selles filmis kõlab Malcolm Arnoldi kuulus lõbus vilelugu. Mis pealkirja kannab see vilelugu?

11. mängu vastused: 1. Winnipegi järv, 2. Svante Arrhenius, 3. vulkaaniplahvatus Kuwae saarel Vaikses ookeanis, 4. 1936 G-P, 5. Paatsjoki e Pasvik, 6. reede, 7. Trummipõrin (Paukenschlag). Punktid: A. Espenberg ja R. Ruuben 130, P. Böckler 107 p.

Küsimused koostas Peeter Kubo. Vastused saada marko@harjuelu.ee

TEATED

MÜÜK

• Küttekauplus Männiku tee 106b E-R avatud 8.00-17.00, L avatud 8.00-14.00. Turbabrikett, puitbrikett, kaminapuud. Kase küttepinnud. Küttegraanul. Tellimine tel 657 7778, 513 7737

• Müüa heitveemahutid- ja septikud 2-25 (m³), ning klaasfiibrilipumastid 6-12m. Hinnad soodsad, tähtajad lühikesed. Transpordivõimalus! Tel 5620 7378

• Müüa kompostmulda ja sõnnikut, väiksemad kogused, kohaletoomine. Tel 525 1742

• Müüa roostevabast terasest kvaliteetsed gaasigrillid. Tel 504 9585, www.atmest.ee

• Müüa soodsalt freesasfalti. Fraktsioon 0-40 mm. Transpordivõimalus. Tel 5597 0242

• Müüa soodushinnaga kuivi kase küttepuid. Tel 654 0963

• Müüa saetud-lõhutud küttepuid. Transpordivõimalus. Tel 5646 5658

• OÜ Äntu Mõis võtab vastu broileri ja munakana tibude tellimusi, müügipäev 12 juunil 2010. a. Info ja tellimine tel 326 1498

OST

• Metsaharvenduse OÜ ostab kasvavat metsa, raieõigust, metsakinnistuid. Metsa ülestootamine. Tel 516 0843. aavo.pluss@mail.ee

• Ostame Teie seisma jäänud või mittetöötava firma. Info tel 5800 9939

TEENUS

• Aiad, väravad, terrassid, lehtlad, kiviparkett. Tel 5330 0703. www.kraugon.ee

• Fekaalivedu. Tel 513 2700, Ülo

HARJU ELU
MAAKONNALEHT

toimetuse
vihje-
telefon
646 2215

MAARDU LINNA-
VALITSUS TEATAB:

Detailplaneeringute algatamine.

1. Vana-Narva mnt 18A kinnistu detailplaneering. Planeeritav ala on ca 1,5 ha. Planeeringu eesmärk on hoonestustingimuste määramine äri-tootmishoonete püstitamiseks

2. Kroodi tn 8 kinnistu ja lähiala detailplaneering. Planeeritav ala on ca 4 ha. Planeeringu peamine eesmärk on kinnistu jagamine ja ehitusõiguse määramine tootmishoonete püstitamiseks.

3. Vana-Narva mnt 10A ja Nurmevälja kinnistute ning lähiala detailplaneering. Planeeritav ala on ca 9 ha. Peamine eesmärk on kruntide moodustamine ja hoonestustingimuste määramine äri-tootmishoonete püstitamiseks.

Täiendav info 606 0726, 606 0731.

Kui soovid lehte anda

KAASTUNDEAVALDUST,

saada vastav tekst aadressil myyk@harjuelu.ee. Kaastundeavalduse hinnaks on 200 kr + km.

Avaldame sügavat kaastunnet Gennadile
perega armsa venna

NEKTARI VISNAPU

kaotuse puhul.

Töökaaslased Vasalemma Vesi OÜ-st.

Avaldame sügavat kaastunnet
omastele korrakaitse spetsialisti

AIVAR NOOKI

surma puhul.

Maardu linnavalitsus

Tammvan Grupp OÜ ostab väheväärtuslike lepinkute ja muude võsastunud maade raieõigust (kraavid, põlluääred). Hind kokkuleppel.

Kontakttelefonid:
506 3823 või 520 5984.

Pakume tööd alates 24.08.2010:

Õpetaja abi 1.0 kohta
Füsioterapeut 1.0 kohta

Vajalik eelnev töökogemus erivajadustega lastega. Dokumendid kandideerimiseks (haridust tõendav dokument, CV) saata 15. juuniks 2010 aadressile Ääsmäe Kasesalu 10a 76402 Sae vald või e-mailile salukool@hot.ee.

Äntu Mõis müüb teisipäeval, 01. juunil musta, halli, sinise sulestikuga juuli lõpus munemist alustavaid noorkanu järgmistes Harjumaa bussipeatustes:

7.30 Ardu, 7.45 Paunküla, 8.15 Kose, 8.45 Kose-Uuemõisa, 9.00 Oru, 9.15 Tuhala, 9.45 Tõdva, 10.00 Kiisa, 10.15 Maidla, 10.30 Ääsmäe, 11.00 Kernu, 11.15 Haiba, 11.30 Riisipere, 12.00 Padise, 12.30 Lehola, 12.45 Keila, 13.15 Saku Tamme-mäe bensiinijaam, 13.45 Kiili, 14.00 Jüri, 14.30 Aruküla, 14.45 Raasiku, 15.15 Kehra turg, 15.30 Anija, 15.45 Soodla, 16.00 Kiiu, 16.15 Kuusalu. Info 327 0206, info ringil 5660 0718.

RAE VALLAVALITSUS
TEATAB:

Rae vallavolikogu, võttes arvesse Suuremetsa kinnistu ja lähiala detailplaneeringule tehtud eelhinnaangut, jättis algatamata 18.05.2010 otsusega nr 116 keskkonnamõju strateegilise hindamise Rae valla Suuresta küla Suuremetsa kinnistu detailplaneeringule, mis algatati Rae vallavolikogu 11.10.2005 otsusega nr 486.

Planeeritav ala asub Suuresta külas Golfi tee ja golfikeskuse naabruses. Planeeringuala haarab Suuremetsa kinnistut 65303:003:0273, suurus 2,24 ha, sihtotstarve maatulundusmaa. Planeeringu lahenduse kohaselt on ette nähtud Suuremetsa kinnistu jagamine viieks elamumaa sihtotstarbega krundiks ühepereelamute ehitamise eesmärgil. Olemasoleva kinnistu jagamisel moodustatakse uued kinnistud selliselt, et tekivad viis elamumaa kinnistut, üks transpordimaa kinnistu ja üks tootmismaa sihtotstarbega kinnistu.

Detailplaneeringuga planeeritakse tegevust, mis kuulub muu tegevuse alla, mis võib kaasa tuua olulise keskkonnamõju ja seda nii keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lõike 2 punkti 22 kui ka Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määruse nr 224 "Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise algatamise vajalikkust, täpsustatud loetelu" § 13 punkti 2 alusel. Planeeritava tegevusega ei kaasne eeldatavalt olulisi kahjulikke tagajärgi nagu vee, pinnase või õhusaastatus, jäämetekke, müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn.

Maaameti andmebaasi kohaselt (05.05.2010 seisuga) planeeringualal ja selle lähiumbruses ei paikne Natura 2000 võrgustiku alased, hojualasid, püsielupaikasad, kaitsealuseid parke, kaitstavate liikide elupaikasad. Kavandatud tegevus ei avalda olulist mõju ning ei põhjusta keskkonnas pöörduvatuid muutusi, ei sea ohtu inimese tervist, heaolu, kultuuripärandit ega vara. Kuna kavandatava tegevuse mõju suurus ja ruumiline ulatus ei ole ümbritsevale keskkonnale ohtlik ega ületa keskkonna vastupanu- ning taastumisvõimet, siis oluline keskkonnamõju puudub.

Rae vallavolikogu 11.10.2005 otsusega nr 486 ja Rae vallavolikogu 18.05.2010 otsusega nr 116 on võimalik tutvuda Rae vallavalitsuses (Aruküla tee 9, Jüri alevik, 75301 Rae vald) tööpäeviti tööajal või elektroonilise dokumendiregistri vahendusel aadressil www.rae.ee.

Rippsildade kontsert
Keila-Joal "SOPRANISSIMO"

06.06.2010 a. kell 13.00.

Korraldaja: Keila vallavalitsus

Esinevad: Margarita Voites, Heli Veskus, Kristina Vähi-Matesen, Hele Kõre, Janne Ševtšenko, Tatjana Romanova-Vorontsova, poiss-sopran Heldur Harry Põlda, Pärnu linnaorkester, dirigent Erki Pehk, tšellokvartett "C-JAM".

Kontsert on tasuta! Meeldivat perepäeva Keila-Joal! Infotelefon 604 6119

Bussigraafik

I ring	
Klooga side	12.00
Klooga raudteejaam	12.05
Türmpuu	12.10
Treppoja kauplus	12.15
Laulasmaa	12.20
Lohusalu	12.30
Meremõisa	12.40
II ring	
Viigardi	11.45
Maeru	11.45
Luuri	11.50
Ohtu	12.00
Lehola	12.10
Niitvälja	12.15
Valkse	12.25
Karjaküla	12.30
Tõmmiku	12.35
Käesalu	12.40
Muuluka	12.40
III ring	
Laoküla	12.20
Põllküla	12.30
Kersalu	12.40
Tagasõit	16.00

KAITSE-
MINISTEERIUM
TEATAB:

KAITSEMINISTEERIUM

Klooga harjutusvälja detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avalik väljapanek ja avaliku arutelu toimumine.

Klooga harjutusvälja detailplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) algatati Keila vallavalitsuse 09.02.2009. a korraldusega nr 106. Planeeringu eesmärk on moodustada üks riigikaitsemaa sihtotstarbega katastriüksus, määrata moodustatava krundi ehitusõigused, krundile juurdepääsud, krundisisesed teed, määratleda ja piiritleda harjutusvälja tsoonid ja tagada samas aegselt inimeste ohutus.

KSH algatamise aluseks on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lõike 1 p 31 ja lõike 2 p 22 ning samuti arvestades, et planeeritav ala asub enamjaolt rohevõrgustiku tuumalas T8 ning osaliselt ka järvelubja ja turba leiukoha alal; et planeeritav ala kattub Natura 2000 varinimekirja arvatud alaga (s.o potentsiaalne tulevane Natura ala); et harjutusväljal kavandatakse osaliselt raadamist ning kuna harjutusväljal kavandatud tegevus ja relvade kasutamisest tekkinud impulssmüra mõjutab ümbruskonna elanikke.

Detailplaneeringu koostamise korraldaja on Keila vallavalitsus (Paldiski mnt 21, Keila 76607, tel 678 0665, valitsus@keilavald.ee) ning kehtestaja Keila vallavolikogu (Paldiski mnt 21, Keila 76607).

Detailplaneeringu koostamisest huvitatud isik on Kaitseministeerium (Sakala 1, Tallinn 15094), kontaktisik: Kaupo Kaasik, tel 717 0118, e-post: kaupo.kaasik@kmin.ee.

Detailplaneeringu koostaja ning KSH läbiviija on Ramboll Eesti AS (Laki 34, Tallinn 12915), kontaktisik: Mildred Liinat, tel 698 8362, e-post: mildred.liinat@ramboll.ee, KSH juhtekspert: Hendrik Puhkim, tel 698 8352, e-post: hendrik.puhkim@ramboll.ee.

Klooga harjutusvälja detailplaneeringu KSH aruande ning muude asjassepuutuvate dokumentidega saab tutvuda avaliku väljapaneku ajal Keila vallavalitsuses, Ramboll Eesti AS-i kontoris ning veebilehel www.ramboll.ee ja Kaitseministeeriumi veebilehel www.kmin.ee.

Klooga harjutusvälja detailplaneeringu KSH aruande avalik väljapanek kestab 20.05.-10.06.2010 ning avalik arutelu toimub 10. juunil 2010 kell 18.00 Klooga Kultuuri ja Noortekeskuses (Aedlinna tee 3, Klooga alevik, Keila vald, Harjumaa).

KSH aruande kohta saab ettepanekuid, küsimusi ja vastuväiteid esitada avaliku väljapaneku jooksul: Ramboll Eesti AS (Laki 34, Tallinn 12915), KSH juhtekspert: Hendrik Puhkim, tel 698 8352, e-post: hendrik.puhkim@ramboll.ee) ning avalikul arutelul.

LOOMADE HOIUPAIK

301 T-2
Vanus 10 kuud
Sugu Tüdruk
Leitud Keila linn,
5.04.2010
Loovutus 29.04.2010

302 T-2
Vanus 3 aastat
Sugu Tüdruk
Leitud Keila linn,
15.04.2010
Loovutus 29.04.2010

303 T-2
Vanus 10 kuud
Sugu Tüdruk
Leitud Keila linn,
15.04.2010
Loovutus 29.04.2010

304 T-2
Vanus 2 aastat
Sugu Tüdruk
Leitud Saue vald, Laagri,
15.04.2010
Loovutus 29.04.2010

326 T-3
Vanus 6 kuud
Sugu Tüdruk
Leitud Saue vald, Laagri,
28.04.2010
Loovutus 12.05.2010

17514
Vanus 10 aastat
Sugu Poiss
Leitud Rae vald, Jüri,
19.05.2010
Loovutus 02.06.2010

17527
Vanus 5 aastat
Sugu Poiss
Leitud Harku vald, Karjäär,
21.05.2010
Loovutus 04.06.2010

17528
Vanus 18 kuud
Sugu Poiss
Leitud Harku vald, Karjäär,
21.05.2010
Loovutus 04.06.2010

17530
Vanus 2 aastat
Sugu Tüdruk
Leitud Harku vald, Türiõlu,
21.05.2010
Loovutus 04.06.2010

Tallinn, Viljandi mnt 24D. Tel. 621 7746; 5349 4045. www.loomadehoiupaik.ee

Tallinna krematoorium

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu Eesti piires. Tuhastamis- matus soodsaima hinnaga. Kõik matuseteenused. Suurim urnivalik Eestis. Kaks kabelit ja kaks peeruumi.
Telefon 623 8808 – 24h!
www.krematoorium.ee

OÜ Potipoiss:
korstnapühkija-pottsepatööd,
küttekehade remonttööd.

Pepe Sussen

pepe@potipoiss.ee
www.potipoiss.ee
558 8671

VEE- JA KANALISATSIOONITORUSTIKE EHITUS
VEEMÖÖDUSOLMEDE EHITUS
JA REKONSTRUEERIMINE
Piperec OÜ

Info: 56 552 25 või piperec@piperec.ee
www.piperec.ee

ELEKTRIRAUDTEE

AASTAST 1924

www.elektriraudtee.ee

RONGIINFO 1447
TELEFON

RONGIGA ON MUGAV!

1 nädal värvihooaja STARDINI!

Alpina alustab 10 lasteaia värvimisega üle Eesti!

Värvi ka Sina oma kodu üle, sest iga 100-kroonise Alpina toote ostuga aidad Sina 10 krooniga kaasa - selleks, et saaksime koos rohkem aidata!

Värviuudenduse lasteaedadesse toob Caparoli uus tootesari Alpina

Alpina

www.alpinacolor.ee

Kodukiri

Teeme ära!

METSAGA SINA PEAL

HOLMEN
METSMetsamaterjali,
kasvava metsa
ja kinnistute ost.

www.holmen.ee

Hendrik Nõmme
GSM 526 6265
hendrik@holmen.ee

Holmen Mets AS
Pärnu mnt 105, 11312 Tallinn
tel 665 2440
holmenmets@holmen.ee

DIMENS

- Ostame kasvavat ja virnastatud võsa.
  - Puhastame tasuta teie kraavid, teeäärred ja põllud võsast.
- Vajame raiebrigade võsaloikusele.**
Info tel 510 4510

**Reklaamipinna
broneerimine ja
teadete edastamine**
myyk@harjuelu.ee
tel. 646 2215.

REINPAUL

HAKKEPUIDU
TOOTMINE

VÕSA JA RAIEJÄÄTMETE
OST KOOS RAIE JA
VÄLJAVEOGA.
INFOTELEFON 5593 3899

PUIDUTÖÖTLEMISE
JÄÄKIDE (PINDLAUAD, SAE-
PURU, KLOTSID, HÖÖVEL-
LAAST) OST.
PUITEHITISTE LAMMUTUS-
JÄÄKIDE HAKKIMINE.
ÜMARMETSAMATERJALI
HAKKIMISE TEENUS.
INFOTELEFON 528 5800

WWW.REINPAUL.EE

11.–13. juuni

Säreveres, Järvamaa Kutsehariduskeskuse väljakutel
19. rahvusvaheline maaelumus

AGRI 2010

90 TEHNIKAFIRMAT, AIANDUSLAAT,
TÕULOOMANÄITUS

Tule tegijaks!

Meelelahutusprogramm on mehine:

juhhib ilmamees Peep Taimla
toetab euromees Indrek Tarand
kaasa lööb aasta artist Toomas Anni
aiandusnõuanded aiatark Väino Esklalt
põnevust lisab Palladium Cup
proovisõidud ATVI ja rolleril
lisaks vigursõit ja -saagimine

Meiega koos

EestiPäevaleht

PALLADIUM CUP

Korraldajad: Järvamaa Kutsehariduskeskus ja OÜ Springtime,
kontakt näitusel 505 7444, laadal 564 9180
www.naitused.ee, kirilill@neti.ee, 505 7444

Harju Elu

www.harjuelu.ee

Vastutav väljaandja
Ülo Russak – 631 1456
Peatoimetaja
Kaia Roots – 646 2215

Tegevtoimetaja
Marko Tooming – 646 2215

Toimetajad
Toomas Roosileht, Allar Viivik
Regina Lilleorg – 646 2215

Küljendus
Lauri 'PL' Lumiste – 631 1456

Müügijuht
Annette Mirka – 631 1456

Postiaadress:
10122 Tallinn, Endla 31-13,
tel: 631 1456, faks: 631 1316,
e-post: info@harjuelu.ee

Astu läbi: Endla t. 31,
I korrus, tuba 13, kell 9-16

Maakonnaleht Harju Elu,
tellimisindeks 69 841

Trükk: AS Printall

Reklaami sisu ja lugejakirjades
toodud seisukohtade eest
toimetust ei vastuta.

Reklaamide laekumise tähtaeg
reedelehenumbriks on
neljapäeval kell 14.00.

NÄDALA KOMMENTAAR

Rahvaliit tegi sotsidele tupitsat

Suurim skandaal Eesti parlamendi ajaloos puhkeb 1929. aasta 5. veebruaril. Põllumeeste Kogu häälekandja "Teataja" peatoimetaja (ja hilisem Eesti Vabariigi minister) Artur Tupits annab sotsialistid haridus- ja sotsiaalministrile Leopold Johansonile Riigikogu vestibüüis pealtnägijate silme all tuvega kõrvakiilu.

Järgnevatel päevadel arutab Riigikogu vaid seda skandaali, suutmata sisulist tööd teha. Rahvasuus kujuneb väljend "tupitsat tegema" poliitilise käsitsemise võrdkujundiks.

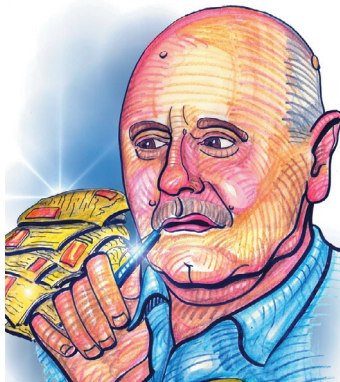
Võitluslik kongress

Enne kui Rahvaliidu erakorraline kongress Jõhvis sotsiaaldemokraatidele tupitsat tegi ja erakonnana nendega ei liitunud, jõudsid rahvaliitlased ka omavahel mitte ainult kõrvakiiluni, vaid lausa lõuhaagini. Ärimees Jossif Eidelkind virutas peasekretär Tarvo Sarmetile priske lõuhaagi lausa ajakirjanike vaatealuses.

Mehe enda väitel ei olnud küll tegu parteiliste arvete klaarimisega, vaid tema isiku solvamisega Päevalehe veergudel peasekretäri poolt.

Kindlasti on õigus nendel, kes avaldasid oma pahameelt füüsilise vägivalda suhtes. Samas leidis aga internetikommentaarides ka palju neid, kes väitsid, et poliitikas on nagu spordis – või(s)tlusplatsil tehtud fould loe-

ARVAMUS

Toomas Roosileht
Kolumnist

takse mängu juurde kuuluvaks ja need lahendab mängu kohtunik, mitte politseikordnik. Seekord aga näitas kiirreageerimiskõuet üles politsei ise, helistades Sarmetile ja soovitudes tal vahejuhtumi kohta avaldus kirjutada. Mida viimane tänaseks on ka teinud.

Kongress ise oli, vähemalt minule tuttavate osavõtjate hinnangul, väga põnev, emotsionaalne ja võitluslik. Sotsidega liitumist pooldas valdav osa juhtkonnast – erakonna esimees, aseesimehed, suur osa juhatusest ja vähemalt pool volikogust, kelle käsutuses oli nn administratiivne ressurss oma valiku propageerimiseks lihtliikmete hulgas.

Maakonnaorganisatsioonidest oli küll väikene ülekaal iseseisvuslastel, kuid erakonna noored juhid ei pidanud seda eriti suureks ohuks enda taotlustele. Siiski läks teisiti. Liitumiseks teise erakonnaga oli vaja kahe kolmandiku kongressi delegaatide hääli. Juhtus aga nii, et pea kaks kolmandikku oli hoopis iseseisvalt jätkamise toetajaid.

Kes võitis?

Liitujate põhjenduseks oli, et ühiselt saab luua tugeva, suhteliselt vasakpoolse jõu, mis suudaks vastu seista praeguse võimult äärmuslikult neoliberaalsele suunale. Oluliselt põhjuseks märgiti ka seda, et iseseisvalt ei ületa Rahvaliit viieprotsendilist valimiskünnist.

Kes siis ikkagi võitis? Arvan, et lõplikku vastust sellele küsimusele täna veel olla ei saa. Rahvaliidu endine teabejuht ja nüüdne propagandaekspert Agu Uudelepp arvab, et Rahvaliidu otsusest mitte ühineda Sotsiaaldemokraatliku Erakonnaga võivad kõige rohkem Reformierakond ja peaminister Andrus Ansip.

Seda sellepärast, et kui tuleb nelja erakonnaga Riigikogu, siis

see tähendab, et Rahvaliit jääb küll alla künnisele, aga mitte suurelt. Ja need võimalikud kolm protsenti lähevad vasaktsentristlikult tiivalt uusi koalitsiooni silmas pidades kaduma.

Samas on tekkinud huvitav fenomen. Ega sotsid pole ju Soomaalia mereröövlid, kes tahtsid väevõimuga teise erakonna laevukest kaaperdada. Tükike rukkilillest, eelkõige juhtkond, soovis ju ise vabatahtlikult ühineda.

Millegipärast aga arvan, et nüüd on osal ühiskonnast tekkinud selline tunne, et Rahvaliidu paremad jõud on pidanud enastalgavat iseseisvusviitlust ja anastajate küüsisist vabana tulema pääsenud. No lausa Eesti omaaegne vabadusvõitlus Moskva ja selle satraapide vastu.

Kusjuures see võitlus kestab erinevates vormides muudkui edasi ja peaks pädima juulis toimuva uue erakorralise kongressiga.

Ajakirjandusele aga on suvi ja lugejate-kuulajate-vaatajate puhkused ju uudistevaene hapukurgihooaeg. Rahvaliidule on suvekuudel kindlustatud peaaegu monopoolne poliitiline meediahuvi. Kõiki neid asjaolusid arvesta-

des võiks isegi arvata, et erakonna reiting tõuseb.

Peamiseks tõusu eelduseks on aga uue atraktiivse ja teotahetelise juhi leidmine, selgesõnalise ja arusaadavaid positsioone määrgistava valimisprogrammi koostamine.

Reiljan lahkub lavalt

Rahvaliidu esimees Karel Rütüti ja aseesimehed teatasid teisipäeval, et astuvad tagasi. Erakonna ajutine juht Mai Treial ütles kolmapäeval, et Villu Reiljan tõi tema kätte avalduse erakonnast lahkumiseks.

Kuuldavasti kutsutakse esmaspäeval kokku erakonna juhatuse ja seal peaks otsustatama Reiljani parteiline saatus. Kuna Rahvaliidust tuleb põhikirja järgi välja arvata need liikmed, kes omavad kriminaalõiguslikku karistust, siis tekib huvitav moment: kas juhatuse arvab Reiljani erakonna ridadest välja tema enda avalduse põhjal või visatakse ta erakonnast üle parda kui kriminaal.

Juhatuses on tagasi astunud juhtkonnalt veel üsna ohtralt mõjujõudu.

Noored juhid süüdistasid kongressil saadud kaotuses Reiljanit, kes olevat tegelema aktiivselt nendevastase kihutustööga ja sotsidega ühineda soovijaid koguni ähvardanud. Millega, pole täpselt teada.

Üsnagi ootamatult on nüüd erakond hoobilt ilma jäänud lau-

Karel Rütüti astus erakonna esimehe kohalt tagasi. Internet

sa kolmest eelmisest juhust (Jaanus Marrandi liitub sotsidega) ja seniste vastasleeride juhtesindajatest.

Erakonna võitluslipuna lehvib ainult (eks)president Arnold Rütüti sirgeseljaline kuju. Rahvaliidu ja EME (Eesti Maarahva Erakond) lätete juures olnud mees on ühena vähestest asutajaliikmetest jäänud tippu ja on nüüd sunnitud vähemalt moraalselt erakonna vankri kraavist välja tirima.

Reiljani lahkumine peaks tooma ka selgust, kas iseseisvuslaste jõud tugines ainult Villu tahtele või on neil ka endil seda tuuma, mis Rahvaliidu korralikult pildile tagasi toob.

FOTOARVAMUS

MÄNGIME MAAKERA

Toots lõi koolivendade seas laineid isetehtud punase maakeraga, mis tõmbas maapoisse ligi kui gravitatsiooniga. Pildil ei filmita aga sugugi Lutsu legendaarse teose uut filmiversiooni. Tegu on populaarsust koguva spordiala pushballiga, fotol on vastamisi kaks Kiili valla võistkonda. (Marko Tooming, erakogu)

Ilm Harjumaal
Reede

Paik	9...12 °C	5...15 °C	4...15 °C	6...15 °C	4...15 °C	5...15 °C
Loksa	9...12 °C	5...15 °C	4...15 °C	6...15 °C	4...15 °C	5...15 °C
Tallinn	9...12 °C	5...15 °C	4...15 °C	6...15 °C	4...15 °C	5...15 °C
Paldiski	9...12 °C	5...15 °C	4...15 °C	6...15 °C	4...15 °C	5...15 °C
Riisipere	9...12 °C	5...15 °C	4...15 °C	6...15 °C	4...15 °C	5...15 °C
Kose	9...12 °C	5...15 °C	4...15 °C	6...15 °C	4...15 °C	5...15 °C
Aegviidu	9...12 °C	5...15 °C	4...15 °C	6...15 °C	4...15 °C	5...15 °C
Laupäev	7...14 °C	7...18 °C	7...13 °C	7...18 °C	9...11 °C	7...12 °C
Pühapäev	7...18 °C	7...18 °C	7...13 °C	7...18 °C	9...11 °C	6...16 °C
Esmaspäev	8...18 °C	7...20 °C	9...11 °C	7...20 °C	9...11 °C	6...19 °C
Aegviidu	3-8 m/s	2-7 m/s	3-9 m/s	3-7 m/s	1-13 m/s	3-9 m/s
Kose	3-8 m/s	3-7 m/s	3-9 m/s	3-7 m/s	1-13 m/s	3-9 m/s
Loksa	3-8 m/s	3-7 m/s	3-9 m/s	3-7 m/s	1-13 m/s	3-9 m/s
Paldiski	3-8 m/s	2-8 m/s	3-9 m/s	2-8 m/s	1-13 m/s	3-9 m/s
Riisipere	3-8 m/s	2-8 m/s	3-9 m/s	2-8 m/s	1-13 m/s	3-9 m/s
Tallinn	3-8 m/s	3-7 m/s	3-9 m/s	3-7 m/s	1-13 m/s	3-9 m/s

vihmasadu

pilves

lumesadu

vahelduva pilvisusega

äikeseoht

päikese-
paiste

jäide

Neljandat aastat ilmub erileht

HARJUSUVI

Selles kirjutame suvest nagu suvest ikka.
Aga ainult sellel suvel kirjutame:

- Turismitaludest ja vabaaja veetmise võimalustest Harjumaal
- Millised suveüritused toimuvad maakonnas
- Piilume suveteatri eesriide taha
- Uurime tuntud harjumaalaste suvehobide kohta
- Pakume välja oma suvemenuü

Erileht SUVI ilmub

18. juuni 2010, trükiarvuga 6000.

Kui soovite oma firma üritusi ja tegevusi teistele tutvustada, siis on selleks viimane aeg. Suure suve tulekut oodates pakume reklaamipinda kuni 25% soodsamalt. Hinnasoodustus kehtib kuni 7. juunini. Olgu reklaam kujundatud või kujundamata, soodustus kehtib ikka.

Materjalid reklaami kujundamiseks palume saata 11. juuni, valmis reklaam hiljemalt 14. juuni 2010.

Helista ja küsi lisa!

Telefon 646 2214, e-mail myyk@harjuelu.ee.